

## V ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄДСЦЗ

### 5.1. Функціонування функціональних підсистем ЄДСЦЗ, склад та результати діяльності

До складу сил цивільного захисту у 2016 році входили відповідні аварійно-рятувальні служби та підрозділи центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і господарювання, а саме: Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій, до складу якої входять сили центрального та територіального підпорядкування;

воєнізовані гірничорятувальні служби Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

Казенне підприємство «Морська пошуково-рятувальна служба» Міністерства інфраструктури;

державні аварійно-рятувальні формування міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

державні аварійно-відновлювальні формування центральних органів виконавчої влади:

відновлювальні потяги Укрзалізниці;

ВП «Аварійно-технічний центр» ДП НАЕК «Енергоатом» Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

аварійно-відновлювальні бригади нафтогазової та нафтопереробної промисловості Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

державні аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств з обслуговування автодоріг, об'єктів електрозв'язку, електроенергетики, трубопровідного транспорту, комунального господарства, водного господарства:

аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств Міністерства інфраструктури, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Державного агентства водних ресурсів;

пожежні поїзди Державної адміністрації залізничного транспорту Міністерства інфраструктури;

лісові пожежні станції лісгосподарських підприємств Державного агентства лісових ресурсів;

добровільні пожежні дружини і команди на підприємствах;

сільські протипожежні команди;

військові частини у випадках, передбачених законодавством.

Основою сил цивільного захисту є Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі-ОРС ЦЗ), яка складається з органів управління, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення центрального підпорядкування, спеціальних авіаційних та інших формувань, державних пожежно-рятувальних підрозділів, навчальних центрів, формувань та підрозділів забезпечення, дислокація яких охоплює всю територію держави до району включно і забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації та пожежі.

Ці формування складаються із:

981 пожежно-рятувального підрозділу, основним завданням якого є гасіння пожеж та проведення першочергових рятувальних робіт, штатна чисельність яких складає понад 34 тис. осіб;

25 аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення (загонів технічної служби), основним завданням яких є проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у межах регіону, штатна чисельність яких становить понад 6 тис. осіб.

Формування ОРС ЦЗ центрального підпорядкування, основним завданням яких є проведення комплексу аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт із запобігання надзвичайним ситуаціям регіонального і державного рівнів та ліквідації їх наслідків у

взаємодії із формуваннями територіальних органів ДСНС, штатна чисельність яких складає понад 4 тис. осіб.

До формувань ОРС ЦЗ центрального підпорядкування належить:

Міжрегіональний центр швидкого реагування ДСНС України (м. Ромни);

1-й Спеціальний центр швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України (м. Київ);

2-й Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС України (м. Дрогобич);

3-й Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС України (с. Жеребкове);

Навчальний центр ОРС ЦЗ ДСНС України (м. Мерефа);

Спеціальний центр швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України (м. Київ);

Спеціальний авіаційний загін ОРС ЦЗ ДСНС України (м. Ніжин);

Державний воєнізований гірничорятувальний (аварійно-рятувальний) загін ДСНС України (м. Кривий Ріг);

Державне підприємство «Мобільний рятувальний центр ДСНС України» (смт Козин, Київська область).

Пожежно-рятувальні підрозділи, аварійно-рятувальні загони спеціального призначення, аварійно-рятувальні формування центрального підпорядкування здійснюють гасіння пожеж, виконують завдання щодо захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного і військового характеру, ліквідації їх наслідків, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, у тому числі на хімічно небезпечних об'єктах, аварій на виробництві та транспорті; евакуації населення з районів (місць), зон можливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій і розміщення його у безпечних районах (місцях) у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю, надання їм допомоги; проведення робіт (у тому числі великомасштабних та довготривалих) з виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, що залишились на території України (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), виконання спеціальних вибухових робіт, проведення розмінування територій інших держав; участь у заходах щодо антитерористичної діяльності, а також у міжнародних рятувальних та гуманітарних операціях.

Для виконання специфічних завдань у складі аварійно-рятувальних формувань функціонують спеціальні підрозділи, а саме:

гірничорятувальні підрозділи – для проведення пошуково-рятувальних та інших невідкладних робіт у підземних спорудах, аварійно-рятувального обслуговування потенційно небезпечних об'єктів;

підрозділи з пошуку і порятунку туристів – для пошуку і рятування туристів у гірських районах, аварійно-рятувального обслуговування туристичних маршрутів;

водолазно-рятувальні підрозділи – для пошуку та порятунку людей на водних об'єктах, а також координації дій сил під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на воді;

кінологічні підрозділи – для пошуку постраждалих під час надзвичайних ситуацій (небезпечних подій) в умовах зруйнованих будівель та у природному середовищі;

піротехнічні підрозділи – для проведення очищення території України від вибухонебезпечних предметів та здійснення заходів з гуманітарного розмінування;

підрозділи радіаційного, хімічного та біологічного захисту – для проведення розвідки зони радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження, прогнозування можливого поширення та зростання масштабів і наслідків надзвичайної ситуації, проведення санітарної обробки людей та спеціальної обробки спорядження, техніки, будівель і територій, які зазнали радіоактивного, хімічного забруднення або біологічного зараження.

Всього в державі створено та функціонують 466 аварійно-рятувальних служб. З них 373 державні, 52 комунальні та 41 об'єктова.

Протягом 2016 року територіальними органами ДСНС України відповідно до їх звітів перевірено усі функціонуючі аварійно-рятувальні служби.

За результатами перевірок готовими до дій за призначенням визнано 143 аварійно-рятувальних служб. 250 аварійно-рятувальних служб визнано обмежено готовими до дій за призначенням та 73 – не готовою.

З кращого боку відмічаються державні аварійно-рятувальні служби сфери управління ДСНС України та інших центральних органів виконавчої влади і об'єктові аварійно-рятувальні підрозділи.

Разом з цим потребує суттєвого покращення організація діяльності переважної більшості комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій. Основною проблемою є недостатнє фінансування зазначених підрозділів, що негативно відображається на рівні оснащення спеціальним обладнанням та укомплектованістю професійними рятувальниками. Так, близько 60% техніки та оснащення вищезазначених аварійно-рятувальних служб вичерпало свій нормативний строк експлуатації. Потребують приведення у відповідність до Кодексу цивільного захисту України та підзаконних актів на його виконання організаційні, розпорядчі та плануючі документи аварійно-рятувальних служб. Організація та здійснення комунальними службами аварійно-рятувального обслуговування об'єктів та територій здійснюється із порушенням встановлених вимог тощо.

Зазначені аварійно-рятувальні служби укомплектовані рятувальниками відповідно до штатних розписів на 92%. Разом з цим відсоток атестованих рятувальників аварійно-рятувальних служб становить лише 90%, що у свою чергу негативно впливає на готовність аварійно-рятувальних служб до дій за призначенням.

Потребує покращення робота щодо проведення атестації аварійно-рятувальних служб. Так, на сьогодні атестовано лише 85% від існуючих аварійно-рятувальних служб. З кращого боку слід відмітити організацію роботи у цьому напрямку у Волинській, Житомирській, Київській, Кіровоградській, Рівненській областях, де атестовано 100% аварійно-рятувальних служб. Потребує покращення стан справ у зазначеному напрямку у Дніпропетровській, Одеській, Полтавській та Херсонській областях, де відсоток атестованих аварійно-рятувальних служб складає лише 73-76%. У Херсонській області цей показник складає всього 36%.

Середньодержавний показник стану аварійно-рятувального обслуговування об'єктів та територій складає 72% та 47% відповідно. У той же час у Сумській області обслуговується лише 52,5% об'єктів, Херсонській 50%, Черкаській 50,2% областях та місті Києві 57,6%.

### **Застосування сил реагування на надзвичайні ситуації у 2016 році**

ДСНС України безпосередньо брала участь у ліквідації НС силами аварійно-рятувальних загонів, підрозділами пожежної охорони та спецформувань, оперативними групами територіальних управлінь ДСНС України або координувала дії з ліквідації наслідків НС у 85 випадках з 149 (57%).

До аварійно-рятувальних та відновлювальних робіт у 149 НС залучалося понад 7 тис. осіб та понад 2 тис. одиниць техніки підрозділів органів виконавчої влади та підприємств. За цей період у ліквідації 85 НС було задіяно понад 3,6 тис. чоловік особового складу та більше 1,2 тис. одиниць техніки сил ДСНС України.

#### **Щодо гасіння пожеж**

Протягом 2016 року державні пожежно-рятувальні підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту виїжджали за сигналом «ТРИВОГА» 236 928 разів, що становило 647 виїздів на добу.

Безпосередньо на ліквідацію пожеж підрозділи здійснили 74 221 виїзд, що в середньому становило 203 виїзди на добу.

За участю державних пожежно-рятувальних підрозділів було ліквідовано 74 221 пожеж (у 2015 році – 79 640 пожеж), врятовано життя 2 546 особам, проти 2 042 осіб у 2015 році. Збережено від знищення вогнем матеріальних цінностей на суму 3 млрд 639 млн 12 тис. гривень (за 2015 рік врятовано матеріальних цінностей на суму 3 млрд 615 млн 444 тис. грн).

У середньому щодня на цілодобове чергування заступають більше 7 тис. чоловік особового складу пожежно-рятувальних підрозділів ДСНС, 1,6 тис. – відомчої пожежної охорони, 1,9 тис. – місцевої та 2,2 тис. – добровільної.

На цілодобовому чергуванні знаходилося понад 2 тис. одиниць основної, спеціальної пожежної та аварійно-рятувальної техніки.

Майже кожна 7 пожежа ліквідувалася за допомогою ланок газодимозахисної служби.

З метою підвищення готовності особового складу для роботи в умовах високих температур, задимлення, підвищеної вологості, формування психологічних якостей, необхідних для виконання робіт в екстремальних умовах, з газодимозахисниками підрозділів постійно проводиться тренування в апаратах захисту органів дихання та зору як на свіжому повітрі, так і теплодимокамерах.

У 2016 році на полігонах та смугах психологічної підготовки проведено 89 навчань та 2 291 заняття, участь у яких взяли всі газодимозахисники ДСНС.

#### **Щодо забезпечення готовності ДСНС до дій в умовах осінньо-зимового періоду**

Для забезпечення готовності ДСНС України до дій в умовах осінньо-зимового періоду, на підставі аналізу ризиків для осінньо-зимового періоду та з урахуванням можливостей центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо їх мінімізації ДСНС розроблено План протидії загрозам і реагування на надзвичайні ситуації осінньо-зимового періоду 2015 – 2016 року (далі – План).

Відповідно до Плану організація заходів з реагування на надзвичайні ситуації в осінньо-зимовий період здійснювалася у 8 районах оперативного реагування.

План визначає характерні загрози виникнення надзвичайних ситуацій осінньо-зимового періоду у районах оперативного реагування, основні заходи з організації реагування та порядок взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, порядок дій органів управління і підрозділів у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.

Планом передбачено утворення міжвідомчого угруповання сил, до складу якого входять формування від ДСНС, Мінерговугілля, Укравтодору, МВС та комунальних служб.

Зокрема ДСНС сформовано угруповання сил, до якого входить 6 500 чол. та 730 од. пожежно-рятувальної техніки, у тому числі:

200 од. техніки підвищеної прохідності для надання допомоги у доставці бригад Обленерго у важкодоступні місця з метою відновлення пошкоджених ліній електропередач;

55 мобільних пунктів обігріву для розгортання в районах порушення сталого функціонування шляхів сполучення з метою координації дій залучених сил та забезпечення комунікації і надання допомоги потерпілим, включаючи 60 одиниць інженерної техніки з метою доукомплектування груп рятувальників для евакуації людей із снігових заторів на віддалених ділянках автомобільних шляхів;

160 пересувних електростанцій для аварійного живлення лікарень та інших важливих об'єктів життєзабезпечення.

Для посилення районів оперативного реагування у разі ускладнення обстановки передбачено угруповання сил ДСНС та резерв зі складу формувань центрального підпорядкування.

#### **Щодо знищення вибухонебезпечних предметів**

Піротехнічними підрозділами ДСНС у 2016 році забезпечено оперативне реагування на всі випадки виявлення вибухонебезпечних предметів (далі – ВНП) та виконання планових робіт з гуманітарного розмінування території України, у першу чергу територій Донецької та Луганської областей.

Всього протягом року піротехнічними підрозділами ДСНС здійснено 10 327 виїздів, під час яких виявлено та знешкоджено 80 011 вибухонебезпечних предметів, у тому числі 535 авіаційних бомб, обстежено та розміновано територію загальною площею 8 153 га, а саме:

під час реагування на випадки виявлення вибухонебезпечних предметів здійснено 5 тис. виїздів, знищено 28 801 ВНП (із них 501 авіаційну бомбу), очищено територію

загальною площею 1 106 га, у тому числі підрозділами з підводного розмінування виявлено в акваторіях водних об'єктів та знешкоджено 1 448 вибухонебезпечних предметів;

під час проведення планових робіт щодо перевірки та очищення від ВВП колишніх військових полігонів та районів бойових дій часів минулих воїн здійснено 369 виїздів, знищено 3 836 ВВП (із них 34 авіаційні бомби), очищено територію площею 864 га;

під час гуманітарного розмінування територій Донецької та Луганської областей перевірено та розміновано 6 183 га території та 10, 23 га акваторії водних об'єктів, виявлено та знешкоджено 47 374 ВВП, серед яких 27 спеціально встановлених терористами особливо небезпечних вибухових пристроїв.

З початку виконання робіт (з 6 липня 2014 року) щодо гуманітарного розмінування території Донецької та Луганської областей очищено 16 тис. 324 га території та 47,9 га акваторії; розміновано близько 1000 об'єктів соціальної інфраструктури та життєзабезпечення; знешкоджено 94 796 вибухонебезпечних предметів, серед яких 765 спеціально встановлених терористами особливо небезпечних вибухових пристроїв.

Крім цього, піротехнічним підрозділом ГУ ДСНС України у Хмельницькій області у рамках виконання Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та НАТО «Про утилізацію стрілецької зброї й легких озброєнь, звичайних боєприпасів і протипіхотних мін типу ПФМ-1» утилізовано шляхом контрольованого підриву 151 тис. вибухонебезпечних предметів.

#### **Щодо антитерористичної діяльності та державної охорони**

Нам виконання вимог Закону України «Про боротьбу з тероризмом», наказів керівника АТЦ при СБ України та з урахуванням відповідних наказів ДСНС підпорядковані сили і засоби в межах компетенції залучалися до виконання завдань за призначенням у зоні проведення АТО на території Донецької та Луганської областей.

Підрозділи ДСНС у 2016 році брали в межах компетенції участь у 478 заходах з державної охорони органів державної влади України та посадових осіб, щодо яких здійснюється державна охорона.

До заходів у межах компетенції залучалося близько 4,5 тис. чоловік особового складу та 740 одиниць техніки.

#### **Щодо діяльності водолазної служби**

У 2016 році здійснено комплекс організаційних заходів, спрямованих на безпечне виконання водолазних спусків під час проведення пошукових, рятувальних, аварійно-рятувальних робіт на водних об'єктах силами ДСНС.

Протягом 2016 року підрозділами ДСНС залучалися для надання допомоги постраждалим на водних об'єктах України 768 разів. Завдяки вжитим заходам підрозділами Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту на водних об'єктах України врятовано 938 осіб, у тому числі 155 дітей.

Протягом 2016 року на водних об'єктах загинуло 1 288 осіб, з них 98 дітей.

За звітний період водолазними підрозділами ДСНС ліквідовано небезпечні події з забруднення на водних об'єктах, а саме:

Жовківський район Львівської області – забруднення р. Малехівка через пошкодження дамби сховища з кислими гудронами;

Баранівський район Житомирської області – забруднення р. Хамари та р. Случі через появу масляних плям, унаслідок скиду відходів виробництва ТОВ «Понінківська картонна фабрика» в результаті чого сталася масова загибель риби.

Водолазними підрозділами виконувалися водолазні роботи неаварійного (профілактичного) характеру. Було обстежено 795 місць масового відпочинку на водних об'єктах, під час яких проводилися заходи з очищення дна акваторії пляжів. Загальна площа обстежених акваторій пляжів та інших водних об'єктів для масового відпочинку склала 2 754 км<sup>2</sup>. При цьому найбільший обсяг водолазних робіт виконано водолазними підрозділами АРЗ СП ГУ(У) ДСНС України у Волинській, Донецькій, Івано-Франківській та Одеській областях.

Загальний час, витрачений на проведення підводно-технічних робіт, у тому числі на об'єктах, які входять до переліку об'єктів, що підлягають постійному та обов'язковому на договірній основі обслуговуванню, склав 16 637 годин.

### **Щодо діяльності кінологічної служби**

До кінологічної служби ДСНС входять 14 кінологічних підрозділів, які функціонують у складі аварійно-рятувальних формувань центрального і територіального підпорядкування ОРС ЦЗ для проведення пошуково-рятувальних робіт із застосуванням спеціально навчених службових собак.

Провідним кінологічним підрозділом у системі ДСНС є Кінологічний центр, що функціонує у складі Міжрегіонального центру швидкого реагування ДСНС України.

Протягом 2016 року здійснено заходи щодо організації і проведення кінологічними підрозділами пошуково-рятувальних робіт із застосуванням спеціально навчених службових собак, підготовки кінологічних розрахунків та утримання службових собак у кінологічних підрозділах ДСНС.

На цей час у кінологічних підрозділах ДСНС утримується 60 службових собак.

З початку 2016 року кінологічні підрозділи ДСНС 60 разів залучалися до виконання завдань за призначенням, в основному здійснювали пошук людей у лісових масивах і гірській місцевості.

Кінологічні розрахунки ДП «Мобільний рятувальний центр ДСНС України» залучалися до пошуку людей під завалами після руйнування міжповерхових перекриттів по вул. Б. Хмельницького, 12, м. Київ, якими було знайдено двох постраждалих.

Всього кінологічними розрахунками аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час проведення пошуково-рятувальних робіт знайдено 19 осіб.

У 2016 році створено пошуково-рятувальне кінологічне відділення у складі АРЗ СП ГУ ДСНС України у м. Києві та кінологічне відділення мінно-пошукових робіт у структурі 1 Спеціального центру швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України для посилення піротехнічних підрозділів мінно-пошуковими собаками під час виконання робіт із гуманітарного розмінування.

Завершено заходи із виконання рішення РНБО України від 18 лютого 2015 року «Про додаткові заходи щодо зміцнення національної безпеки України», введеного в дію Указом Президента України від 12 березня 2015 р. № 139, щодо поліпшення матеріально-технічного забезпечення Кінологічної служби ДСНС України, підготовки службових собак, які використовуються для пошуку вибухонебезпечних предметів.

Для підготовки мінно-пошукових собак у кінологічному центрі ДП «Мобільний рятувальний центр ДСНС України» створено навчальну лабораторію, обладнано тренувальний майданчик, на базі яких підготовлено 4 мінно-пошукові розрахунки.

У рамках спеціального проекту між ДСНС і Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) впродовж 2016 року проведено спільні семінари, тренінги з обміну досвідом між кінологами ДСНС та експериментами-кінологами Німеччини, під час яких вивчалася підготовки службових собак для пошуку постраждалих людей у населених пунктах, природному середовищі та на водоймах.

### **Щодо професійної підготовки особового складу Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту**

Протягом 2016 року на базі професійно-технічних навчальних закладів ДСНС пройшли професійну підготовку 6 118 осіб рядового і молодшого начальницького складу органів і підрозділів ДСНС, у тому числі у:

Вищому професійному училищі Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (м. Вінниця) підготовлено 1 015 осіб;

Навчальному центрі Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС України (с. Ватутіне Харківської області) – 1 056 осіб;

Міжрегіональному центрі швидкого реагування ОРС ЦЗ ДСНС України (м. Ромни Сумської області) – 11 чол.;

навчальних пунктах аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення (загонів технічної служби) територіальних органів ДСНС – 4 036 чол. та навчальному центрі ГУ ДСНС України м. Києві.

За підсумками проведення службової підготовки у 2015/2016 навчальному році здали заліки 33 843 особи рядового та начальницького складу ДСНС, у тому числі: 32 912 осіб – у територіальних органах та 931 особа – у підрозділах центрального підпорядкування.

Отримання ліцензій щодо навчання освітніх послуг Міністерства освіти і науки України для здобуття права видачі документа про освіту державного зразка 8 з 28 професійно-технічних навчальних закладів

### Сили і засоби цивільного захисту Міненерговугілля

Державна воєнізована гірничорятувальна служба у вугільній промисловості України (далі – ДВГРС) здійснює в установленому порядку обслуговування гірничих підприємств незалежно від форм власності в період їх будівництва, реконструкції, експлуатації, ліквідації або консервації.

Станом на 01.01.2017 року Державна воєнізована гірничорятувальна служба у вугільній промисловості України (далі – ДВГРЗ), у складі якої воєнізовані гірничорятувальні загони (далі – ВГРЗ) на територіях, де органи виконавчої влади виконують свої повноваження в повному обсязі, обслуговує 59 вугільних шахт, 14 фабрик зі збагачування та брикетування вугілля та 8 інших підприємств.

У 2016 році підрозділами ДВГРС ліквідовано 11 (2015р – 6) аварій та 7 аварійних ситуацій (2015 р. – 22), у тому числі (табл. 5.1.1):

Таблиця 5.1.1

Дані про аварії та аварійні ситуації ліквідовані підрозділами ДВГРС Міненерговугілля в 2015-2016 роках

№ п/п	Показники	2015р	2016р	Зменшення (збільшення) у відсотках
1	2	3	4	5
	Всього аварій і аварійних ситуацій	28	18	64 ↓
1	Всього аварій	6	11	183 ↑
	у тому числі підземних пожеж: усього	2	3	150 ↑
	пожеж екзогенних	2	1	50 ↓
	пожеж ендогенних	0	2	↑
	Вибухів газу і вугільного пилу	1	3	300 ↑
	Раптових викидів	0	1	↑
	Обвалень вугілля (породи)	2	3	150 ↑
	Проривів води (пульпи), затоплення	-	-	0-
	Гірничих ударів	-	-	0-
1	2	3	4	5
	Аварій на поверхні	1	1	0
	із них: пожеж на поверхні	1	1	0
2	Аварійних ситуацій, усього	22	7	32 ↓
	у тому числі: зупинка ВГП	2	1	50 ↓
	загальне відключення електроенергії	16	2	13 ↓
	загазування виробок (проникнення СДОР)	0	1	↑
	застрявання кліті або обрив канату	0	1	↑
	витікання хлору з хлораторної	-	-	0
	вихід з ладу ізоотопних датчиків	-	-	0
	зупинка постачання теплого повітря калорифером	-	-	0-
	поразка електрострумом	-	-	0-
	нешасний випадок	4	1	25 ↓
	невиїзд працівника із шахти	-	-	0
	виклик місцевої адміністрації	0	1	↑

Загальна тривалість ліквідації аварій і аварійних ситуацій у 2016 році склала 1 094,1 годин, середня тривалість ліквідації однієї допущеної аварії або аварійної ситуації склала 60,78 години.

Трудомісткість робіт з ліквідації аварій склала 24 777,2 люд/год, у тому числі, з використанням респіраторів – 2 914,9 люд/год. Середня трудомісткість ліквідації однієї допущеної аварії або аварійної ситуації склала 1 376,5 люд/год.

Загальна вартість врятованих матеріальних цінностей під час ліквідації аварій і аварійних ситуацій склала біля 712,76 млн грн.

Загальний економічний збиток підприємств від аварій і аварійних ситуацій склав 77,5 млн грн. Збитки підприємств від допущених аварій і аварійних ситуацій склали 71,96 млн. грн.

За 2016 рік на шахтах було виконано 54 «технічні» роботи із застосуванням засобів захисту органів дихання, інших технічних засобів, що знаходяться на оснащенні підрозділів ДВГРС. Трудомісткість їх склала 10 965,6 люд/год, з яких 492 люд/год – у респіраторах, розгазовано 19 542 метрів гірничих виробок.

За 2016 рік кількість людей виведених та евакуйованих при аваріях і аварійних ситуаціях відділеннями ДВГРС та членами ДГК склала 1 918 людей, в тому числі, виведено з зони ураження – 462, евакуйовано без ознак життя – 25.

Кількість потерпілих, яким надавалася медична допомога робітниками ДВГРС - 668 людей, у тому числі, у підземних умовах – 72, при аваріях і аварійних ситуаціях – 17.

У 2016 році, на обслуговуваних підприємствах, були ліквідовані 18 аварій та аварійних ситуацій.

До найбільш крупних можна віднести ліквідацію ендегенних пожеж на ОП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля», що сталася 14.01.2016 у виробленому просторі 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів (7 162 чол./год) і ОП «Шахта Привольнянська» ПАТ «Лисичанськвугілля», що сталася 28.05.2016 року в магістральному ухилі пласта  $k_8$  горизонту 450 метрів (7 038 чол./год), ліквідацію наслідків вибуху на ПАТ «Шахтоуправління «Покровське», що відбувся 25.08.2016 року в 7 південній «біс» лаві блоку № 10 (3 473 чол./год) і 24.09.2016 року в виробках 1 південної «біс» лави центральної панелі блоку № 8 (4 822 чол./год).

На ВП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля» ендегенна пожежа сталася 14.01.2016 року у виробленому просторі 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів, доступ до осередку пожежі був відсутній. Основними напрямками ліквідації аварії були подача вогнегасних речовин у вироблений простір і подача піщано-глиняного розчину з метою тампонажу виробленого простору. Пробурити свердловини проектною довжини із-за відсутності необхідного обладнання підприємству не вдалося, внаслідок чого дільниця 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів була ізольований трьома вибухостійкими перемичками в межах дільниці. До причин пожежі можна віднести такі фактори: самозаймання вугілля у дальньої стінки монтажного ходка 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 820 метрів, просування очисного забою 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 820 метрів в грудні 2015 року на 14 метрів, при належному не менше 50 метрів відповідно до розроблених заходів; відсутність з 01.01.2016 року контролю за початковими ознаками самозаймання.

На ВП «Шахта Привольнянська» ПАТ «Лисичанськвугілля» ендегенний пожежа виникла 28.05.2016 року в магістральному ухилі пласта  $k_8$  горизонту 450 метрів. В ході робіт з ліквідації аварії велися роботи: по відновленню кріплення виробки з метою підходу до обвалення, відновленню пожежно-зрошувального трубопроводу горизонту, проведення обхідної виробки з метою отримання доступу до вогнища горіння для локалізації та гасіння пожежі. Після виходу пожежі на діагональний ухил, в результаті чого, через наявність одного вводу електроенергії в шахту та відсутності резервного водовідливного трубопроводу, сталася зупинка головного водовідливу та припинена подача води для гасіння. Виробки шахти ізольовані п'ятьма вибухостійкими перемичками. До причин пожеж можна віднести такі фактори - самозаймання вугілля, віджатою з боків виробки; незабезпеченість розрахунковою кількістю повітря магістрального ухилу пласта  $k_8$  горизонту 450-540 метрів внаслідок обрушення порід покрівлі в районі з ПК10 до ПК 11 + 10 метрів, що найбільш ймовірно призвело до підвищення температури в виробці; виконання не в повному обсязі заходів щодо забезпечення стану кріплення магістрального ухилу пласта  $k_8$  горизонту 450-540 метрів, внаслідок чого допущено обвалення порід покрівлі з ПК10 до ПК 11 + 10 метрів;



зниження контролю за безпечним станом гірничих виробок, а саме магістрального ухилу пласта  $k_8$  горизонту 450-540 метрів з боку посадових осіб виробничої служби ОП «Шахта Привольнянська».

При ліквідації наслідків вибуху метано-повітряної суміші, що стався 25.08.2016 року в 7 південній «біс» лаві блока №10 на ПАТ «Шахтоуправління «Покровське» у зв'язку з повторним вибухом, що стався під час проведення розвідки, було прийнято рішення про ізоляцію аварійної дільниці двома вибухостійкими перемичками на безпечних відстанях. 28.08.2016 отвори в перемичках були закриті та знята депресія з ізольованого об'єму. 29.08.2016 в ізольованих виробках аварійної дільниці 7 південної «біс» лави блоку № 10 стався вибух, яким була порушена герметичність головної секції правого отвору вибухостійкої перемички у виробці зі свіжим струменем повітря. Для відновлення герметичності ізоляції аварійної дільниці в термін до 31.08.2016 проємні труби у вибухостійких перемичках були заповнені «бі-кріпленням», зроблено торкретування бічних порід по периметру вибухостійкої перемички, встановленої в виробці зі свіжим струменем повітря, з «бі-кріплення» зведені бар'єри, які безпосередньо примикають до вибухостійких перемичок товщиною по 2 метри. Причиною виникнення аварії стало формування скупчення метану вибухонебезпечної концентрації під покрівлю, поблизу задніх стійок крайніх секцій механізованого кріплення на сполученні лави і вентиляційної виробки, внаслідок розтину не прогнозованого мало амплітудного геологічного порушення в покрівлі очисної виробки.

Вибух метано-повітряної суміші 24.09.2016 стався в 1 південної «біс» лаві центральної панелі блоку №8 на ПАТ «Шахтоуправління «Покровське». Причиною загоряння метано - повітряної суміші стало фрикційне іскріння.

У відповідності до вимог ст. 26 Кодексу цивільного захисту України, Постанови Кабінету Міністрів України від 9.10.2013 № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту», Постанови Кабінету Міністрів України від 8.07.2015 № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту», наказу МВС України від 31.01.2015 № 113 «Про затвердження Примірного положення про формування цивільного захисту» та листа Міненергougілля України від 25.05.2015 № 14/03-0786, - підприємствами ПЕК утворено об'єктові (невоєнізовані) формування цивільного захисту.

#### **Сили і засоби цивільного захисту ДП «НЕК «Укренерго»**

На випадок виникнення аварій або технологічних порушень для проведення аварійно-відновлювальних робіт у складі ДП «НЕК «Укренерго» створені формування цивільного захисту які складаються із ланок (бригад) оснащених інженерною, спеціальною та автомобільною технікою.

Організація робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здійснюється згідно з Положенням про організацію робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах магістральних і міждержавних електричних мереж ДП «НЕК «Укренерго», затвердженим наказом від 15.06.2012 № 320, у якому визначено порядок формування оперативних штабів, організації робіт на різних рівнях управління ДП «НЕК «Укренерго» та взаємодії з обласними комісіями з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, гідрометеорологічними станціями та іншими організаціями.

У 2016 році на проведення непередбачених аварійно-відновлювальних робіт було заплановано 23 212,0 тис. грн. (планувалось з урахуванням виконання аварійно-відновлювальних робіт на усіх пошкоджених енергооб'єктах Донбаської ЕС), використано коштів на проведення цих робіт 5 191,8 тис. грн.

У планах ДП «НЕК «Укренерго» на 2017 рік заплановані витрати на непередбачені аварійно-відновлювальні роботи у сумі 5 907,6 тис. грн.

Незважаючи на масове пошкодженням обладнання підстанцій та повітряних ліній електропередачі у Донбаській ЕС, загальна кількість технологічних порушень в 2016 році склала 84 проти 108 у 2015 році.

#### **Сили і засоби цивільного захисту Держлісагентства**

У галузі створена і функціонує відомча пожежна охорона, основою якої є лісові пожежні станції. В 2016 році охорону лісів від пожеж забезпечували 307 державних лісогосподарських та лісомисливських підприємств, у складі яких функціонувало понад 1,7

тис. лісництв та 271 лісова пожежна станція, які укомплектовані особовим складом і пожежною технікою для профілактики та гасіння лісових пожеж. Чисельність відомчої пожежної охорони складала на кінець року 9 545 чоловік, в тому числі постійних 899 чоловік та 8 648 чоловік добровільно-пожежних дружин.

Станом на 31.12.2016 в лісах була створена мережа із 482 пожежно-спостережних веж, з них 312 обладнано сучасними телевізійними системами спостереження. На оснащенні знаходились 641 пожежний автомобіль, 132 лісопожежні модулі на шасі, понад 1,7 тис. тракторів з ґрунтообробним обладнанням, 982 мотопомпи, 8,7 тис. ранцевих лісових обприскувачів та інші технічні засоби.

Всі пожежі у лісовому фонді ліквідовані відомчою пожежною охороною, лише у 229 випадках залучались сили ДСНС. Всього при ліквідації лісових пожеж на підприємствах Держлісагентства відпрацьовано 2 373 людино-днів, 537 машинозмін пожежної техніки і 352 машинозміни іншої техніки.

Екіпажі пожежних автомобілів і працівники лісогосподарських підприємств, які залучаються до гасіння пожеж, пройшли відповідну підготовку.

По всіх лісогосподарських підприємствах розроблені та погоджені з усіма підприємствами і організаціями, які будуть залучатися до гасіння пожеж, мобілізаційно-оперативні плани, що затверджені районними державними адміністраціями.

У 2016 році лісогосподарськими підприємствами, що віднесені до сфери управління Держлісагентства, за рахунок власних коштів придбано 23 пожежно-спостережні вежі, 44 телевізійні системи спостереження для оперативного виявлення лісових пожеж, 140 мотопомп, 638 ранцевих лісових обприскувачів, понад 1,2 тис. комплектів спецодягу, аптечки та інший протипожежний інвентар.

Закуплено 11 пожежних автомобілів, 75 тракторів з ґрунтообробним обладнанням, придбано та переобладнано 22 лісопожежні модулі на повнопривідних шасі.

Практично в усіх регіонах щороку проводяться спільні навчання з удосконалення взаємодії відомчої пожежної охорони Держлісагентства і пожежно-рятувальних підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій. У квітні 2016 року бійці відомчої пожежної охорони та пожежна техніка взяли участь у комплексних навчаннях, організованих ДСНС на базі аеродрому «Ніжин» в Чернігівській області за участі авіації: літаків Ан-32П і вертольотів ЄС-145 «Єврокоптер» та Мі-8МТ з водозливними пристроями ВЗП-5. На цих навчаннях був присутній керівний склад всіх обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

У 2016 році зареєстровано 945 випадків лісових пожеж на площі 1 101 га, в тому числі верхових 141 га.

#### **Сили і засоби цивільного захисту Держводагентства**

Забезпечення надійної роботи водогосподарських систем, комплексів та споруд, своєчасне виконання водогосподарськими організаціями заходів щодо запобігання аваріям та надзвичайним ситуаціям, а у разі їх виникнення – ліквідацію наслідків здійснюють сили і засоби структурних підрозділів, підпорядкованих Агентству установ, організацій та підприємств, з їх оснащенням та інформаційною базою.

З метою своєчасного здійснення заходів реагування на загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації і максимально можливого зниження втрат Держводагентство взаємодіє з ДСНС України, Мінекології, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади.

#### *Висновки*

До аварійно-рятувальних та відновлювальних робіт у 149 НС залучалося понад 7 тис. осіб та понад 2 тис. одиниць техніки підрозділів органів виконавчої влади та підприємств. За цей період у ліквідації 85 НС було задіяно понад 3,6 тис. чоловік особового складу та більше 1,2 тис. одиниць техніки сил ДСНС України.

За участю державних пожежно-рятувальних підрозділів було ліквідовано 74 221 пожеж (у 2015 році – 79 640 пожеж), врятовано життя 2 546 особам, проти 2 042 осіб у 2015 році. Збережено від знищення вогнем матеріальних цінностей на суму 3 млрд 639 млн 12 тис. гривень (за 2015 рік врятовано матеріальних цінностей на суму 3 млрд 615 млн 444 тис. грн).

Безпосередньо на ліквідацію пожеж підрозділи здійснили 74 221 виїзд, що в середньому становило 203 виїзди на добу.

Піротехнічними підрозділами ДСНС протягом року здійснено 10 327 виїздів, під час яких виявлено та знешкоджено 80 011 вибухонебезпечних предметів, у тому числі 535 авіаційних бомб, обстежено та розміновано територію загальною площею 8 153 га.

З початку виконання робіт (з 6 липня 2014 року) щодо гуманітарного розмінування території Донецької та Луганської областей очищено 16 324 га території та 47,9 га акваторії; розміновано близько 1 000 об'єктів соціальної інфраструктури та життєзабезпечення; знешкоджено 94 796 вибухонебезпечних предметів, серед яких 765 спеціально встановлених терористами особливо небезпечних вибухових пристроїв.

У рамках виконання Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та НАТО «Про утилізацію стрілецької зброї й легких озброєнь, звичайних боєприпасів і протипіхотних мін типу ПФМ-1» утилізовано шляхом контрольованого підриву 151 тис. вибухонебезпечних предметів.

Протягом 2016 року підрозділами ДСНС залучалися для надання допомоги постраждалим на водних об'єктах України 768 разів. Врятовано 938 осіб, у тому числі 155 дітей.

У 2016 році кінологічні підрозділи ДСНС 60 разів залучалися до виконання завдань за призначенням, в основному здійснювали пошук людей у лісових масивах і гірській місцевості. Всього кінологічними розрахунками аварійно-рятувальних формувань ДСНС під час проведення пошуково-рятувальних робіт знайдено 19 осіб.

#### **Проблемні питання**

Структура та чисельність формувань ОРС ЦЗ неповною мірою враховує обсяги покладених на них завдань та особливості техногенного та природного навантаження у відповідних регіонах.

Необхідність у технічному переоснащенні сил цивільного захисту насамперед, формувань та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту технікою, рятувальним обладнанням та спецзасобами пов'язана з тим, що на оснащенні підрозділів 75% автомобільної та пожежно-рятувальної техніки знаходиться в експлуатації від 15 до 45 років, близько 85% якої потребує капітального ремонту або списання. Низька забезпеченість інженерною технікою. Темпи фізичного та морального старіння випереджують темпи поставок нових зразків у 10 – 15 разів, що через 3 – 5 років призведе до зниження здатності підрозділів виконувати завдання за призначенням.

Недостатня укомплектованість сучасними засобами хімічно-радіологічної розвідки та спеціального аварійно-рятувального обладнання для ліквідації аварій на хімічно-небезпечних об'єктах, недостатня кількість пересувних хімічно-радіологічних лабораторій.

Гостра потреба у сучасних видах техніки та засобах оперативного реагування, спеціальних видів пожежної техніки для рятування людей у багатоповерхових будівлях, індивідуальному спорядженні та індивідуальних засобах захисту, у першу чергу, захисних дихальних апаратів для особового складу пожежно-рятувальних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Потребують приведення у відповідність до Кодексу цивільного захисту України та підзаконних актів на його виконання організаційні, розпорядчі та плануючі документи аварійно-рятувальних служб.

Недостатнє фінансування комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій, що негативно відображається на рівні оснащення спеціальним обладнанням та укомплектованістю професійними рятувальниками.

60% техніки та оснащення вищезазначених аварійно-рятувальних служб вичерпало свій нормативний строк експлуатації.

#### **Шляхи вирішення**

Привести структуру та чисельність формувань ОРС ЦЗ у відповідність із обсягами покладених на них завдань з урахуванням техногенного та природного навантаження у відповідних регіонах. Забезпечити їх сучасною спеціальною технікою та оснащенням.

Привести у відповідність до Кодексу цивільного захисту України та підзаконних актів на його виконання організаційні, розпорядчі та плануючі документи аварійно-рятувальних служб.

Забезпечити необхідне фінансування комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій. Вирішити питання щодо укомплектування їх необхідною технікою.

### **Територіальні підсистеми ЄДС ЦЗ**

#### **Вінницька область**

До складу сил цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять:

сили обласних спеціалізованих служб цивільного захисту :

сили першого ешелону (термін готовності – 40 хвилин) складають 714 формування, в них 5315 чоловік особового складу та 673 одиниці техніки спеціального та загального призначення;

сили другого ешелону (термін готовності – 2 години) складають 595 формувань, в них 5008 чоловік особового складу та 1387 одиниць техніки спеціального та загального призначення;

сили третього ешелону (резерв) (термін готовності – більше 2 годин) складають 174 формування, в них 2362 чоловіки особового складу та 304 одиниці техніки спеціального та загального призначення.

Загальний склад сил і засобів спеціалізованих служб цивільного захисту області складає 1483 формування, 12685 особового складу та 2364 техніки. В тому числі 104 формування за планами взаємодії чисельністю 1067 чоловік та 184 одиниці техніки.

сили об'єктових формувань цивільного захисту області складають 255 формувань з чисельністю 1545 чоловік особового складу та 121 одиницю техніки спеціального та загального призначення.

Відпрацьовано порядок взаємодії відомчими силовими структурами на випадок спільних дій при ускладненні оперативної обстановки та виникненні НС, аварій та подій. Уточнено розрахунки сил і засобів для спільного виконання завдань із ліквідації можливих НС. Передбачено залучення до проведення заходів із попередження та ліквідації можливих НС техніки підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності.

#### **Дніпропетровська область**

До складу сил цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять:

Дніпропетровське обласне управління водних ресурсів у складі – 157 осіб та 100 одиниць техніки та обладнання.

Комунальні служби, у тому числі:

аварійні формування тепломереж – 336 осіб та 88 одиниць техніки та обладнання.

аварійні формування водоканалу – 746 осіб та 317 одиниць техніки та обладнання.

аварійні формування житлово-комунального господарства – 745 осіб та 61 одиниці техніки та обладнання;

Публічне акціонерне товариство «ДТЕК «Дніпрообленерго» у складі – 1804 осіб та 291 одиниці техніки та обладнання;

Державне підприємство «Дніпропетровський облавтодор» у складі – 1300 осіб та 273 одиниць техніки та обладнання;

Державне підприємство «Придніпровська залізниця» у складі – 134 осіб та 39 одиниць техніки та обладнання;

Дніпропетровське обласне управління лісового та мисливського господарства у складі – 270 осіб та 152 одиниці техніки та обладнання;

Публічне акціонерне товариство «Дніпропетровськгаз» у складі – 2810 осіб та 286 одиниць техніки та обладнання;

Головне управління Національної поліції України в Дніпропетровській області – 1449 осіб та 652 одиниці техніки;

ГУ ДСНС України у Дніпропетровській області – 746 осіб та 421 одиниці техніки та обладнання;

Державний воєнізований гірничорятувальний загін - 35 осіб та 26 одиниці техніки та обладнання.

Протягом звітнього періоду проведено об'єктові тренування на території заводу «206» із залученням об'єктових служб цивільного захисту ДП «ВО ПМЗ ім. О.М.Макарова» та ДП «КБ Південне ім. М.К. Янгеля» на тему: «Організація і здійснення заходів з питань цивільного захисту та готовності підприємств до реагування на НС. Порядок залучення сил і засобів різногалузевого підпорядкування до оперативного реагування при виникненні НС внаслідок розливу небезпечних хімічних речовин при розгерметизації цистерни з компонентом ракетного палива на території заводу 206 ДП «ВО ПМЗ ім. О.М. Макарова».

### **Житомирська область**

В області підготовлено розпорядчі документи у сфері цивільного захисту, зокрема розпорядження голови облдержадміністрації: від 13.11.2015 № 377 «Про положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту Житомирської області»; від 18.08.2015 № 264 «Про перелік спеціалізованих служб цивільного захисту області»; від 05.11.2015 року № 368 «Про затвердження посадового складу Житомирської обласної комісії з питань ТЕБ та НС і Положення про неї»; від 05.11.2015 року № 370 «Про накопичення матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків»; від 29.10.2014 № 311 «Про обласну комісію з питань евакуації» та від 06.10.2015 № 341 «Про затвердження нового складу обласної комісії з питань евакуації та нового складу оперативної групи»; від 23.12.2015 № 425 «Про основні завдання цивільного захисту області на 2016 рік»; від 03.11.2015 № 364 «Про внесення змін до розпорядження голови облдержадміністрації від 27.04.2011 № 157» яким затверджено Положення про обласну розрахунково-аналітичну групу (далі - РАГ) територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Житомирської області та новий склад обласної РАГ.

Відповідно до Плану роботи обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (далі – обласна комісія з питань ТЕБ та НС) у звітньому періоді було проведено 12 засідань комісії, на яких розглянуто 37 питань, з них - 25 планових, 12 – позапланових.

В області відпрацьовані плани реагування органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ області, щодо ліквідації НС, подій та їх наслідків.

З метою забезпечення керованого пропуску льодоходу та весняної повені, а також оперативного реагування при загрозі або виникненні НС, в області у 2016 році рішенням обласної комісії з питань ТЕБ та НС (протокол № 13 від 18.12.2016) затверджено «План дій обласних управлінь, установ, організацій, райдержадміністрацій, міськвиконкомів щодо підготовки та пропуску льодоходу, повені і паводків у 2016 році».

На черговому засіданні обласної комісії з питань ТЕБ та НС (від 25.03.2016, протокол № 3) затверджено обласний оперативний штаб для координації дій з організації виконання заходів протидії пожежам у природних екосистемах області протягом пожежонебезпечного періоду 2016 року.

План заходів підрозділів облдержадміністрації, організацій, установ та підприємств, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування щодо попередження виникнення НС на об'єктах життєзабезпечення населення та комунікаціях внаслідок несприятливих погодних умов осінньо-зимового періоду 2016-2017 років (затверджено рішенням обласної комісії з питань ТЕБ та НС від 22 вересня 2016, протокол № 8).

Перевірено стан реалізації державної політики у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та організації роботи з питань пожежної та техногенної безпеки 4-х районів області.

Матеріальний резерв області регіонального рівня складає 80,295 тис. грн.

На виконання Плану основних заходів цивільного захисту області на 2016 рік та з метою перевірки практичної готовності органів управління та сил цивільного захисту області до реагування на надзвичайні ситуації з початку року проведено :

у лютому – спільне штабне тренування за темою: «Дії органів управління і сил цивільного захисту області у разі загрози або виникненні надзвичайних ситуацій (надзвичайних подій), пов'язаних з пропуском льодоходу, повені та дощових паводків»;

у червні – спільне штабне тренування за темою: «Дії органів управління і сил територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту області при переведенні у режим функціонування в умовах особливого періоду»;

у другому кварталі проведено командно-штабні навчання з органами управління та силами ЦЗ трьох районних ланок територіальної підсистеми ЄДСЦЗ області;

у жовтні – спільне штабне тренування за темою: «Дії органів управління та сил територіальної підсистеми цивільного захисту області, її міських (районних) ланок у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій осінньо-зимового періоду».

В області відпрацьовано План взаємодії та інформування оперативно-диспетчерських і чергових служб територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту області у разі виникнення НС техногенного, природного та соціального характеру.

### **Запорізька область**

До складу сил цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять:

спеціалізована протипожежна служба цивільного захисту: Головне управління ДСНС у Запорізькій області, до складу якого входить – 1 державний пожежно-рятувальний загін (до якого входять 2 державні пожежно-рятувальні частини з охорони об'єктів), 1 частина технічної служби, 1 аварійно-рятувальний загін спеціального призначення, 26 державних пожежно-рятувальних частин, 6 державних пожежно-рятувальних частин з охорони об'єктів, 10 державних пожежно-рятувальних постів, 1 професійний пожежний пост загальною чисельністю 2480 чол. та 237 одиниць техніки;

комунальна спеціалізована воєнізована аварійно-рятувальна служба «Кобра» загальною чисельністю 35 чол. та 6 одиниць техніки;

міська рятувально-водолазна служба загальною чисельністю – 51 чол. та 14 одиниць плавзасобів;

рятувально-водолазна служба Бердянської міської ради загальною чисельністю – 14 чол. та 3 одиниці плавзасобів;

служба аварійно-рятувального та протипожежного забезпечення польотів КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» загальною чисельністю – 56 чол. та 32 одиниці техніки;

служба захисту сільськогосподарських тварин: Головне управління ветеринарної медицини в Запорізькій області загальною чисельністю – 146 чол. та 142 одиниці техніки;

медична служба: Департамент охорони здоров'я Запорізької обласної державної адміністрації загальною чисельністю – 1117 чол. та 154 одиниця техніки, Головне управління Держсанепідслужби у Запорізькій області загальною чисельністю – 938 чол. та 16 одиниць техніки;

комунально-технічна служба: Департамент житлово-комунального господарства та будівництва Запорізької обласної державної адміністрації загальною чисельністю – 1177 чол. та 641 одиниця техніки;

служба охорони громадського порядку: ГУМВС України в Запорізькій області загальною чисельністю – 1249 чол. та 204 одиниць техніки;

служба інженерного захисту територій: Запорізьке обласне управління водних ресурсів загальною чисельністю – 118 чол. та 55 одиниць техніки;

служба екологічної безпеки: Департамент екології та природних ресурсів Запорізької обласної державної адміністрації, Державна екологічна інспекція у Запорізькій області – 61 чол. та 3 одиниці техніки,

служба транспортного забезпечення: Запорізька дирекція залізничних перевезень ДП «Придніпровська залізниця» – 952 чол. та 16 одиниць техніки;

служба оповіщення та зв'язку: Запорізька філія ПАТ «Укртелеком» загальною чисельністю – 193 чол. та 45 одиниць техніки;

служба енергетики та світломаскування: ВАТ «Запоріжжяобленерго» загальною чисельністю – 1195 чол. та 200 одиниць техніки;

інженерно-дорожня служба: ДП «Запорізький облавтодор» загальною чисельністю – 292 чол. та 178 одиниць техніки;

аварійно-технічні команди Запорізького лінійного виробничого управління магістральних газопроводів загальною чисельністю 24 чол. та 15 одиниць техніки;

аварійні бригади ПАТ «Запоріжгаз» загальною чисельністю 1021 чол. та

одиниці техніки;

Державний воєнізований гірничорятувальний загін ДСНС України (Василівський район, с. Мала Білозірка, Веселівське шосе, 7 км): загальною чисельністю – 9 чол. та 2 одиниці техніки, засоби захисту органів зору і дихання – респіратор Р-30 (240 хв захисної дії), захисні костюми – Л-1, «Иней» (хімічний захист), ТК-50 (тепловідбивний костюм), аварійно-рятувальне обладнання – НС-1, «Гидрум», «Холматро», бензопила, бензорізак.

Відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 9.10.13 року №787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту» та наказу начальника цивільного захисту Запорізької області № 6 від 20.02.2015 року «Про затвердження типового положення про формування цивільного захисту», всього на теперішній час на території області створено:

- районних та міських формувань цивільного захисту – 26;
- суб'єктів що створили формування цивільного захисту – 137;
- кількість працівників, залучених до формувань ЦЗ – 6891;
- кількість створених формувань цивільного захисту – 745.

За результатами діяльності територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ у 2016 році урятовано 857 осіб, для порівняння із попереднім (2015) роком – 591 особі.

#### **Івано-Франківська область**

За звітний рік облдержадміністрацією видано 9 розпоряджень з питань організації цивільного захисту. Проведено 14 засідань регіональної комісії з питань ТЕБ і НС, на яких розглянуто 30 питань. Органами управління цивільного захисту сформовано План цивільного захисту та плани реагування на характерні для області надзвичайні ситуації.

Планами територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ визначаються заходи щодо попередження та ліквідації НС. Реалізації цих заходів передбачається регіональною, районними, міськими (міста обласного значення) програмами з питань цивільного захисту, плани першочергових запобіжних заходів та робіт на об'єктах і територіях з ризиком виникнення НС.

#### **Київська область**

В області створено та діє територіальна підсистема ЄДС ЦЗ, яка в відповідає вимогам керівних документів і готова до виконання завдань щодо захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру в умовах мирного часу та особливого періоду.

Відомості про склад сил цивільного захисту Київської обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ наведено в (таблиці.5.1.2).

Таблиця 5.1.2

№ з/п	Власники сил та засобів	Кількість формувань/особового складу
<b>I. Сили та засоби районної (міської) ланки обласної підсистеми цивільного захисту</b>		
1.1	Підприємства, установи та організації житлово-комунального господарства і паливно-енергетичного комплексу	198/1399
1.2	Підприємства, установи та організації дорожньо-будівельного та дорожньо-експлуатаційного спрямування.	73/614
1.3	Будівельні підприємства, установи та організації	32/285
1.4	Підрозділи ПАТ «Київобленерго»	93/426
1.5	Підприємства, установи та організації водного господарства	39/207
1.6	Автотранспортні підприємства	21/383
1.7	Інші підприємства, установи та організації	192/1157
1.8	Приватні	107/1188
	<b>Всього за область</b>	<b>755/5659</b>
<b>II. Сили та засоби ЦОВВ, що можуть бути залучені до ліквідації НС відповідно до угод</b>		

2.1	Міністерства оборони України	9/357
2.2	Міністерства внутрішніх справ України	4/60
2.3	Мінінфраструктури (Укрзалізниця)	6/33
	Усього за область	19/450

### **Кіровоградська область**

З метою підвищення ефективності заходів запобігання і реагування на надзвичайні ситуації в області у 2016 році розпорядженнями голови обласної державної адміністрації від 28 березня 2016 року № 119-р "Про основні заходи цивільного захисту області на 2016 рік" затверджено План основних заходів цивільного захисту області на 2016 рік.

З метою оперативного реагування на НС в області розроблено:

План цивільного захисту на особливий період;

План реагування на НС територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Кіровоградської області та порядки дій органів управління та сил цивільного захисту.

порядки взаємодії управління з питань цивільного захисту облдержадміністрації з установами, підприємствами та організаціями у разі загрози та виникнення НС;

Паспорт ризику виникнення НС техногенного та природного характеру, здійснюється аналіз та накопичення інформації щодо НС та подій.

З метою попередження та ліквідації НС та відповідно до Плану основних заходів цивільного захисту області на 2016 рік в області проведені штабні тренування органів управління та сил територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ:

10 лютого штабне тренування з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту за темою: «Дії органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Кіровоградської області щодо виконання завдань під час пропуску льодоходу, повені та паводків»; 30 березня тренування з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ за темою: «Дії органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Кіровоградської області щодо ліквідації надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на залізничному транспорті»;

27-28 квітня штабне тренування з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ за темою: «Дії органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту при переведенні територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту з режиму функціонування в мирний час на режим функціонування в особливий період» з виїздом на позаміський запасний пункт управління голови обласної державної адміністрації.

26 жовтня штабне тренування з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ за темою: «Дії органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту щодо виконання завдань у складних умовах осінньо-зимового періоду».

Протягом III кварталу проведено штабні тренування з органами управління цивільного захисту ланок територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ області щодо ліквідації НС у разі виникнення аварії на хімічно небезпечному об'єкті.

Протягом року проведені багатоступеневі командно-штабні навчання з органами управління та силами цивільного захисту районних ланок територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Гайворонського (25 по 26 травня), Новоукраїнського (15 по 16 червня), Голованівського (17 по 18 серпня) та Олександрійського (21 по 22 вересня) районів за темою: "Дії органів управління та сил районної ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного характеру та в особливий період".

Протягом 2016 року проведено 26 засідань обласної комісії з питань ТЕБ та НС.

Відповідно до частини п'ятої статті 25 Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI, постанови Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 459 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту» та з метою



визначення основних завдань, порядку утворення та складу спеціалізованих служб цивільного захисту, організації управління ними та їх функціонування розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 09.06.2016 № 244-р «Про обласні спеціалізовані служби цивільного захисту» затверджено перелік спеціалізованих служб цивільного захисту Кіровоградської області.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру» затверджено розпорядження голови Кіровоградської облдержадміністрації від 09.06.2016 № 245-р «Про організацію проведення евакуаційних заходів в області».

Протягом 2016 року проведено 26 засідань обласної комісії з техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

На підставі характеристики Кіровоградської області, проаналізувавши види небезпек, можна зробити висновки, що особливості фізико-географічних умов Кіровоградської області, наявність розвиненої різноманітної промисловості, у тому числі з небезпечними видами виробництва, значна кількість транспортних комунікацій, а також стан виробничого, житлово-комунального фонду та водопровідно-каналізаційного господарства, створюють на території області складну техногенно-екологічну обстановку. Вона може призвести до виникнення практично аварій, катастроф, стихійного лиха, виходу з ладу систем життєзабезпечення населення області.

На підставі вищезазначеного та з метою узгоджених дій органів управління, сил та засобів Кіровоградської області, які залучаються до виконання робіт у разі загрози та виникнення НС розроблено та затверджено плани реагування на найбільш вірогідні НС в області.

На виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 № 269-р «Про затвердження плану основних заходів цивільного захисту на 2016 рік» розпорядженням голови Кіровоградської облдержадміністрації від 28.03.2016 № 119-р було затверджено План основних заходів цивільного захисту області на 2016 рік.

До складу сил цивільного захисту обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять три взводи Державний воєнізований гірничорятувальний (аварійно-рятувальний) загін

(далі – ДВГРЗ) ДСНС України:

- одинадцятий взвод з пунктом дислокації Кіровоградська обл., Маловисківський район, смт Смоліне, вул. Козакова, 65 у складі 4-х оперативних одиниць;
- дванадцятий взвод з пунктом дислокації Кіровоградська обл., Маловисківський район, с. Олексіївка (шахта «Новоконстантинівська»ДП «Східний ГЗК») у складі 4-х оперативних одиниць;
- тринадцятий взвод з пунктом дислокації Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Лінія 10, буд. 57А у складі 4-х оперативних одиниць.

Підрозділи ДВГРЗ ДСНС України знаходяться в постійній готовності до реагування на НС відповідно до Свідоцтва про атестацію МК №367 від 05.05.2016. Основним завданням підрозділів є виконання аварійно-, пошуково-рятувальних робіт на підприємствах гірничорудної та нерудної промисловостей та інших підприємствах, що потребують спеціальної гірничорятувальної підготовки у рятуванні людей, гасінні пожеж, ліквідації наслідків вибухів, обвалів гірничих порід і виконанні інших робіт, що потребують застосування засобів захисту органів дихання та спеціального оснащення; постійному та обов'язковому аварійно-рятувальному обслуговуванні потенційно небезпечних об'єктів підприємств гірничорудної та нерудної промисловостей, підземних і техногенно небезпечних об'єктів інших підприємств, що потребують гірничорятувального обслуговування (крім вугільних) відповідно до укладених договорів.

#### **Луганська область**

До складу сил цивільного захисту обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять:

- 1) Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту:

До складу Луганського гарнізону оперативно-рятувальної служби цивільного захисту входять Головне управління ДСНС України у Луганській області (далі – Головне управління), його структурні та підпорядковані підрозділи.

2) Аварійно-рятувальні служби:

- 2-й воєнізований гірничорятувальний загін державної воєнізованої гірничорятувальної служби;

- Лисичанський воєнізований газорятувальний загін Кременчуцького штабу воєнізованих газорятувальних частин «Лінік»;

- воєнізований газорятувальний загін ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот»;

- Луганська комунальна установа, обласна рятувальна водолазна служба.

3) До спеціалізованих служб цивільного захисту відносяться наступні служби:

- енергетики;

- захисту сільськогосподарських рослин і тварин;

- комунально-технічні;

- матеріального забезпечення;

- інженерні;

- транспортного забезпечення;

- охорони громадського правопорядку;

- торгівлі та харчування;

- технічні;

- протипожежна;

- медична;

- зв'язку і оповіщення.

4) Пожежно-рятувальні підрозділи (частини):

- державні пожежно-рятувальні частини – 20 од.;

- державні пожежно-рятувальні загони, що охороняють об'єкти – 2 од.;

- державні пожежно-рятувальні частини, що охороняють об'єкти – 5 од.;

- державні пожежно-рятувальні пости – 2 од.;

- державні професійні пожежні пости – 2 од.;

- аварійно-рятувальний загін спеціального призначення – 1 од.

#### **Миколаївська область**

Територіальна підсистема ЄДСЦЗ Миколаївської області знаходиться у постійній готовності до виконання завдань щодо захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру в умовах мирного часу та в особливий період.

Для своєчасного та ефективного реагування на НС створено територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту Миколаївської області.

До переліку територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Миколаївської області входять 11 спеціалізованих служб цивільного захисту, що можуть залучатись до виконання аварійно-рятувальних, пошукових та інших невідкладних аварійно-відновлювальних робіт, а саме:

- спеціалізована служба енергетики (створена на базі управління інфраструктури облдержадміністрації);

- спеціалізована служба із захисту сільсько-сподарських тварин і рослин (створена на базі департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації);

- інженерна спеціалізована служба (створена на базі управління капітального будівництва облдержадміністрації);

- комунально-технічна спеціалізована служба (створена на базі управління житлово-комунального господарства облдержадміністрації);

- спеціалізована служба матеріального забезпечення, торгівлі та харчування (створена на базі департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму облдержадміністрації);

- медична спеціалізована служба (створена на базі управління охорони здоров'я облдержадміністрації);

- спеціалізована служба зв'язку і оповіщення (створена на базі управління з питань надзвичайних ситуацій облдержадміністрації);

- протипожежна спеціалізована служба (створена на базі Головного управління ДСНС України у Миколаївській області);
- спеціалізована служба транспортного та технічного забезпечення (створена на базі управління інфраструктури облдержадміністрації);
- спеціалізована служба охорони громадського порядку (створена на базі Головного управління Національної поліції в Миколаївській області);
- гідрометеорологічна спеціалізована служба (створена на базі Миколаївський обласний центр з гідрометеорології).

З метою підготовки органів управління та сил цивільного захисту протягом 2016 року в містах та районах області організовано та проведено:

- 4 командно-штабних навчання регіонального рівня та 5 місцевого рівня;
- 102 спеціальних об'єктових навчання;
- 590 спеціальних об'єктових тренувань;
- 141 об'єктове тренування спеціалізованих служб і формувань цивільного захисту;
- 1538 протипожежних тренувань;
- 943 протиаварійних тренування.

#### **Одеська область**

На виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях», наказу МВС України від 11 вересня 2014 року № 934 «Про затвердження Порядку організації та проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту» складено та затверджено керівництвом Одеської облдержадміністрації План-графік проведення практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях Одеської області у 2016 році.

Протягом 2016 року проведено 1335 заходів з практичної підготовки осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту на підприємствах, в установах, організаціях, з яких: 82 комплексних спеціальних об'єктових навчань та 274 комплексних спеціальних об'єктових тренувань, 296 тренування спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту, 470 протипожежних та 213 протиаварійних тренувань.

#### **Харківська область**

В Харківській області розроблено Положення про територіальну підсистему ЄДС ЦЗ Харківської області та затверджено розпорядженням голови Харківської обласної державної адміністрації від 18 квітня 2016 року № 132 «Про затвердження Положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту Харківської області» та зареєстровано в Головному територіальному управлінні юстиції у Харківській області 13 травня 2016 року за № 10/1494.

З метою координації дій органів управління та сил реагування на загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, зниження можливості загибелі людей, зменшення матеріальних витрат, організації забезпечення першочергових потреб постраждалого населення розроблений План реагування на НС (територіальної підсистеми єдиної ЄДС ЦЗ Харківської області) та 21 додаток до нього (Плани реагування по видам НС).

#### **Херсонська область**

На виконання заходів передбачених Порядком здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444, Порядком підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 443, та Порядком проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.10.2013 № 819 в області організовано та проведено наступні спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ:

спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ є формою практичної підготовки працівників, зокрема керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань ЦЗ, що визначає в цілому готовність

підприємств, установ та організацій до реалізації планів реагування на НС, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період.

спеціальні об'єктові навчання і тренування з питань ЦЗ проводяться у робочий час за рахунок коштів роботодавця та залежно від складу учасників поділяються на:

- об'єктові навчання (тренування);
- об'єктові тренування спеціалізованих служб і формувань ЦЗ;
- протипожежні та протиаварійні об'єктові тренування.

Графіки проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ щороку затверджуються керівниками підприємств, установ, організацій після попереднього погодження з виконавчими органами міських (районних у місті) рад, районними (міськими) державними адміністраціями та ГУ ДСНС України у Херсонській області. При підведенні підсумків проведення навчань, тренувань здійснюється аналіз та дається оцінка дій тих, хто навчався, з наведенням фактів і цифрових показників, здійснюється постановка завдань для усунення недоліків. Підсумки спеціального об'єктового навчання з питань ЦЗ обговорюються на розширеному засіданні об'єктової комісії з питань НС. За результатами проведеної роботи наказом визначається стан готовності підприємства, установи, організації до вирішення завдань ЦЗ, вносяться зміни до відповідних планів реагування на НС, локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки, ЦЗ на особливий період.

Рисунок 5.1.1 Об'єктові навчання на ПАТ «Укртелеком»



До складу сил територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять:

- пожежно та аварійно-рятувальні підрозділи ГУ ДСНС України;
- державні аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств з обслуговування автодоріг, електрозв'язку, комунального та водного господарства, аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств Міністерства інфраструктури, Державного комітету зв'язку та інформатизації, Державного комітету житлово-комунального господарства, Державного комітету по водному господарству;
- пожежний поїзд Станції Херсон Одеської залізниці;
- позаштатні протипожежні формування: сільські протипожежні команди, добровільні пожежні дружини і команди на підприємствах;
- служба охорони громадського порядку: установи Міністерства внутрішніх справ;
- КЗ «Обласний територіальний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Херсонської міської ради;
- військові частини у випадках, передбачених законодавством;
- комунальні аварійно-рятувальні служби.

До складу Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ГУ ДСНС входять державні пожежно-рятувальні частини в районах області та містах Херсон та Нова Каховка в кількості 19 підрозділів, 4 державних пожежно-рятувальних поста, а також аварійно-рятувальний загін спеціального призначення та 23-я державна пожежно-рятувальна частина по охороні ПРАТ «Херсоннафтопереробка».

Для організації збору й обміну інформацією ГУ ДСНС України у Херсонській області розроблено 44 інструкцій, планів та алгоритмів спільних дій з відомствами та організаціями,

а саме: Головним Управлінням ветеринарної медицини в Херсонській області; Херсонським обласним центром з гідрометеорології; Відокремленим підрозділом «Херсонські магістральні електричні мережі»; Управлінням охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Херсонській області; Службою автомобільних робіт в Херсонській області; Херсонською обласною державною адміністрацією; Військовою частиною 2604 МО України; Військовою частиною 3056 МО України; Херсонською дирекцією залізничних перевезень Одеської залізниці; Управлінням житлово-комунального господарства Херсонської облдержадміністрації; ПАТ «Енергопостачальна компанія Херсонобленерго»; Департаментом охорони здоров'я Херсонської облдержадміністрації; ПАТ «ЕК «Херсонобленерго» Херсонські міські електричні мережі; Обласним управлінням лісового та мисливського господарства; Міським комунальним підприємством «Виробниче управління водоканалізаційного господарства міста Херсона»; Управлінням Служби безпеки України в Херсонській області; ГУ Національної поліції України у Херсонській області; Херсонською обласною організацією Товариство Червоного Хреста України; Військовою частиною А 1836 МО України; Азово-чорноморським регіональним управлінням Державної прикордонної служби України; Херсонським обласним управлінням водних ресурсів; Херсонською митницею Міністерства доходів і фінансів України; Херсонським обласним військовим комісаріатом; Херсонською філією Державного підприємства «Адміністрація морських портів України» (Адміністрація херсонського морського порту); Державною екологічною інспекцією у Херсонській області; ПАТ «Херсонська ТЕЦ»; Міським комунальним підприємством «Херсонтеплоенерго»; Управлінням патрульної поліції у м. Херсон; Херсонським зональним відділом військової служби правопорядку; Державною фітосанітарною інспекцією Херсонської області; ПАТ «Укртелеком»; Херсонською дирекцією Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта»; Херсонською філією концерну радіомовлення радіозв'язку та телебачення України; Херсонським лінійним виробничим управлінням магістральних газопроводів; Департаментом екології та природних ресурсів Херсонської облдержадміністрації; Військовою частиною А-1604 МО України; ПАТ «Херсонгаз»; Комунальним підприємством Херсонської обласної ради «Херсонські авіалінії»; Головним управлінням Держсанепідслужби у Херсонській області та Державною установою «Херсонський обласний лабораторний центр Держсанепідслужби України»; Відокремленим підрозділом «Каховський судноплавний шлюз»; Філією «Південні магістральні нафтопроводи» ПАТ «Укртранснафта»; Херсонською міською організацією УТМР; Південною державною інспекцією з ядерної та радіаційної безпеки України; Комунальним закладом «Обласний авіаційно-технічний спортивний клуб».

Територіальна підсистема ЄДСЦЗ готова до виконання завдань за призначенням. Заходи, що передбачено Планом основних заходів ЦЗ Херсонської області на 2016 рік виконані в повному обсязі.

### **Чернівецька область**

До складу сил цивільного захисту обласної територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ входять сили та засоби цивільного захисту, у складі 1129 одиниць техніки та 4839 чоловік особового складу, з яких на постійному чергуванні перебуває 1324 чоловіка особового складу та 494 одиниці техніки.

Реагування на НС та гасіння пожеж на території Чернівецької області здійснюють 16 підпорядкованих підрозділів Управління ДСНС України у Чернівецькій області: 2 загони (1 Державний пожежно-рятувальний загін Управління та Аварійно-рятувальний загін спеціального призначення Управління), 11 державних пожежно-рятувальних частин 3 державних пожежно-рятувальних поста (м. Новодністровськ, м. Вашківці, с. Бобівці). Крім того охорона пожежонебезпечних об'єктів області здійснюється трьома професійними пожежними постами (Професійний пожежний пост №1 з охорони зливно-наливної естакади та нафто сепараційного пункту «Надвірнанафтогаз» ПАТ «Укрнафта» смт Берегомет; професійний пожежний пост №2 з охорони Дністровської ГАЕС ПАТ «Укргідроенерго» м. Новодністровськ; професійний пожежний пост №3 з охорони ПАТ «Чернівецький олійно-жировий комбінат» м. Чернівці), що здійснюють свою діяльність за рахунок фінансування підприємств, які охороняють.

На озброєнні підпорядкованих підрозділів знаходяться 54 пожежних автоцистерни, 6 автомобілів пожежних першої допомоги, 38 одиниць спеціальної техніки (в тому числі 6 автодрабин та 1 колінчастий підіймач), 9 одиниць інженерної техніки (в тому числі бульдозер ДЗ-27 (Т-170); шляхопрокладач БАТ-2; автомобіль КраЗ-255Б ЕОВ; автовишка ЗІЛ-130 ВС-22; автокран Урал – 4320, КС-4562), 30 легкових, 22 вантажних автомобіля, 4 спеціальних піротехнічних автомобіля. На чергуванні щодоби знаходяться 135 чоловік та 33 одиниці техніки.

Для надання допомоги населенню в умовах НС та подій на водних об'єктах підрозділи використовують наступні плавзасоби: човни веслові – 10 одиниць; човни моторні – 5 одиниць; Аерогліссер «GTO Patrol Master» – 1 одиниця; Плаваючий транспортер ПТС-М - 1 одиниця.

У готовності до виконання завдань за призначенням перебувають:

засоби для відкачування води: мотопомп у кількості – 48 одиниць; мобільних насосів – 9 одиниць; пересувні електростанції: потужністю – більше 100 кВт – 3 од.; до 100 кВт – 1 од.; до 60 кВт – 2 од., до 30 кВт – 1 од., до 10 кВт 39 од.

У разі необхідності в готовності до розгортання знаходиться пересувний пункт управління та життєзабезпечення та 6 спеціальних пожежних автомобілів для підйому на поверхні будівель та евакуації з них, а саме, 6 автодрабин пожежних та 1 автопідіймач колінчастий.

Для роботи на великих пожежах та відкачування води використовуються 4 пожежні насосні станції, 3 рукавних автомобілі. Також на озброєнні підрозділів є 2 автомобіля повітряно-пінного гасіння, 1 автомобіль порошковий, 2 автомобіля зв'язку та освітлення, 1 автомобіль штабний, 1 автомобіль газодимозахисної служби, 15 одиниць інженерної техніки, 2 санітарних автомобіля.

В області сформовано перелік об'єктів транспортної та критичної інфраструктури, а також місць масового перебування людей, які потребуватимуть першочергового захисту у разі ускладнення ситуації (26 об'єктів), разом з керівниками підприємств, що мають стратегічне значення для економіки держави, відкориговані заходи щодо охорони цих об'єктів від злочинних посягань та дій при виникненні надзвичайних ситуацій.

Відкориговано «План евакуації населення Чернівецької області у разі загрози або виникнення НС техногенного та природного характеру», який призначено для координації діяльності виконавчих органів Чернівецької облдержадміністрації, районних державних адміністрацій, міських, районних, селищних, сільських рад, служб цивільного захисту, об'єктів господарської діяльності, установ і організацій області, незалежно від форм власності та способів господарювання, підрозділів МВС України, Управління ДСНС України у Чернівецькій області, Збройних сил України та інших військових формувань на території області на випадок проведення комплексу заходів щодо організованого вивезення (виведення) населення з районів (місць), зон можливого впливу наслідків НС і розміщення його у безпечних районах (місцях) у разі виникнення безпосередньої загрози життю і здоров'ю людей.

В області сплановано евакуацію на випадок: землетрусу, катастрофічного затоплення місцевості, аварії на хімічно-небезпечному об'єкті, повені, зсуву ґрунту, аварії на газорозподільній станції (ГРС) в с. Шубранець.

Управлінням ДСНС України у Чернівецькій області розроблено наступні плани реагування:

- План спільних дій Управління МНС України в Чернівецькій області, органів управління та сил ЦЗ області у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з ускладненням кліматичних умов в осінньо-зимовий період;

- План реагування при виникненні аварій, пов'язаних з викидом, виливом (загрозою викиду, виливу) небезпечних хімічних речовин на території Чернівецької області;

- План реагування на радіаційні аварії;

- План реагування при виникненні надзвичайних ситуацій, пов'язаних з отруєнням та інфекційною захворюваністю сільськогосподарських тварин на території Чернівецької області;

- План дій у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій внаслідок утоплення людей на водоймах області;
- План спільних дій Управління ДСНС України у Чернівецькій області з органами управління та силами цивільного захисту у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій;
- План приведення у готовність до дій за призначенням залучення сил і засобів управління МНС України в Чернівецькій області при загрозі або виникненні надзвичайних ситуацій за сигналом ЗБІР-АВАРІЯ.

У разі виникнення необхідності, своєчасно здійснюється робота щодо уточнення та корегування вищезазначених зазначених планів Уточнено та відкореговано План цивільного захисту Управління ДСНС України у Чернівецькій області на особливий період.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, постанов КМУ від 26.01.2015 № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій», від 08.09.2016 № 603 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 26 січня 2015 р. № 18», від 17.06.2015 № 409 «Про затвердження Типового положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій» розпорядженням голови Чернівецької обласної державної адміністрації від 26.10.2016 № 723-р «Про обласну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій». затверджено Положення про регіональну комісію з питань ТЕБ та НС та її посадовий склад. Протягом 2016 року проведено 23 засідання регіональної комісії з питань ТЕБ та НС. Всього розглянуто 58 питань.

Діяльність територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ здійснювалась відповідно до заходів передбачених Планом основних заходів ЦЗ на 2016 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06 квітня 2016 року № 269-р та розпорядженням обласної державної адміністрації від 22 лютого 2016 року № 70-р «Про затвердження плану основних заходів цивільного захисту Чернівецької області на 2016 рік», розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 21 березня 2016 року №129-р «Про затвердження Положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту Чернівецької області», розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 06 лютого 2016 року №42-р «Про утворення обласного оперативного штабу» створено обласний оперативний штаб для організації захисту населення, об'єктів господарської діяльності, сільськогосподарських угідь від льодоходу, повені та дощових паводків. Також, здійснено комплексні перевірки захисних споруд цивільного захисту, відповідно до розробленого спільно з ДСНС України у Чернівецькій області та затвердженого «Плану комплексних перевірок та оглядів захисних споруд цивільного захисту Чернівецької області на 2016 рік». Розроблено (спільно з ДСНС України у Чернівецькій області) та розміщено на офіційний веб-сайт Чернівецької ОДА та ДСНС України у Чернівецькій області «Інтерактивну карту ЗС ЦЗ та найпростіших укриттів Чернівецької області».

У травні 2016 року на території Національного природного парку «Хотинський» проведено спільні навчання з органами управління та силами цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Чернівецької області щодо організації взаємодії при проведенні робіт з ліквідації наслідків НС.

На виконання розпорядження обласної державної адміністрації від 23.11.2016 № 811-р «Про проведення показового тренування з питань цивільного захисту» 25 листопада 2016 року на території військового містечка № 20 Садгора, за адресою: м. Чернівці, вул. Александрі, 46 проведено показове тренування з питань цивільного захисту Чернівецької області на тему «Дії органів управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ та її місцевих ланок в умовах виникнення надзвичайних ситуацій в осінньо-зимовий період та умов низьких температур».

Під час тренування було відпрацьовано наступні питання та заходи:

- продемонстровано техніку спеціалізованих служб міста Чернівців та області, що може бути задіяна до ліквідації надзвичайних ситуацій осінньо-зимового періоду;
- здійснено доповіді керівників спеціалізованих служб про готовність до осінньо-зимового періоду;
- продемонстровано роботу мобільно-оперативної групи;

- розгорнуто наметовий пункт обігріву та елементи пересувного пункту управління та життєзабезпечення;
- проведено позачергове засідання міської комісії з питань ТЕБ та НС;
- проведено практичні дії спеціалізованих служб щодо ліквідації наслідків НС в умовах низьких температур, пов'язаної з вибухом газу в п'ятиповерховому житловому будинку, внаслідок чого виникла пожежа в рівні першого поверху та на покрівлі будинку, та в результаті вибуху було зруйновано частину несучих стін.

На виконання розпорядження голови обласної державної адміністрації від 27.12.2016 №947-р «Про створення обласного оперативного штабу з питань проведення невідкладних заходів у разі виникнення НС протягом зимового періоду 2016/17 років» створено оперативний штаб для організації та запобігання виникненню НС, ліквідації їх наслідків на території Чернівецької області.

Територіальна підсистема ЄДС ЦЗ Чернівецької області готова до виконання завдань за призначенням.

### **Чернігівська область**

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 409 у Чернігівській області створені регіональна, районні і міські комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій (далі – комісія з питань ТЕБ та НС).

Протягом 2016 року було підготовлено і проведено 9 засідань регіональної комісії з питань ТЕБ та НС, на яких розглянуто 30 питань. За результатами розгляду зазначених питань та постановки відповідних завдань вжито заходи щодо запобігання виникненню НС, великих пожеж у лісах, на торфовищах, сільгоспугіддях, спалахів особливо небезпечних інфекційних захворювань.

Заходи, що передбачено Планом основних заходів цивільного захисту Чернігівської області на 2016 рік, затвердженого розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 28.12.2015 № 770 «Про організацію цивільного захисту області у 2016 році», виконано в повному обсязі. Розроблено та затверджено розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 09.12.2016 № 754 «Про організацію цивільного захисту області у 2017 році» План основних заходів цивільного захисту Чернігівської області на 2017 рік.

Структура територіальної підсистеми ЄДСЦЗ області організована відповідно до розпорядженням голови облдержадміністрації від 08.10.2015 № 548 «Про затвердження Положення про територіальну підсистему єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області».

Підготовка керівного складу, управлінських кадрів та фахівців цивільного захисту місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій здійснювалась в мережі територіальних курсів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності області згідно плану комплектування, затвердженого розпорядженням обласної державної адміністрації від 28 грудня 2015 року № 770. У 2016 році навчання пройшли 1483 особи, що складає 103 % від плану.

Керівний склад органів управління навчався як на територіальних курсах за програмою функціонального навчання, так і під час проведення навчально-методичних зборів, семінарів з проблем запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Крім того, практичні навички управління силами реагування на надзвичайні ситуації керівний склад ЦЗ отримав під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань цивільного захисту, навчань за Планами локалізації і ліквідації наслідків аварій на об'єктах підвищеної небезпеки.

Також підготовка органів управління і сил цивільного захисту Чернігівської області до дій за призначенням здійснювалась у ході командно-штабних, тактико-спеціальних навчань та тренувань.

В березні 2016 року облдержадміністрацією проведено командно-штабне навчання на тему «Дії органів управління та сил ланок функціональних та територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області щодо виконання завдань під час весняного льодоходу та повені». До навчання залучались: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації; Управління ДСНС у Чернігівській області; комунально-технічна служба (Департамент житлово-комунального



господарства, регіонального розвитку та інфраструктури облдержадміністрації, ПАТ «Чернігівгаз»); медична служба (Управління охорони здоров'я облдержадміністрації); служба енергетики (ПАТ «Чернігівобленерго»); автотранспортна служба (ДП «Чернігівський облавтодор»; райдержадміністрації (районні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій). Під час навчання відпрацьовувались питання стосовно дій органів управління відповідних служб під час загрози та виникнення повеневого затоплення.

В квітні 2016 року облдержадміністрацією проведено командно-штабне навчання органів управління на тему «Дії органів управління та сил ланок функціональних та територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на залізничному транспорті». До навчання залучались: департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації; управління ДСНС у Чернігівській області; управління охорони здоров'я облдержадміністрації; Головне управління Національної поліції в Чернігівській області; райдержадміністрації. Під час навчання відпрацьовувались питання стосовно дій органів управління щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на залізничному транспорті. Було уточнено плани реагування та перевірено готовність органів управління і відповідних служб до дій під час ліквідації наслідків аварії на залізничному транспорті.

Висновок: органи управління, які залучалися до тренування, отримали практику у плануванні дій щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на залізничному транспорті

В червні 2016 року облдержадміністрацією проведено командно-штабне навчання з органами управління на тему «Дії органів управління та сил ланок функціональних та територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області під час переведення територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту з режиму функціонування в мирний час на режим функціонування в особливий період». До навчання залучались: Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, Управління ДСНС у Чернігівській області, Департамент житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та інфраструктури облдержадміністрації, управління охорони здоров'я облдержадміністрації, Головне управління Національної поліції в Чернігівській області, ПАТ «Чернігівобленерго», Чернігівська філія ПАТ «Укртелеком», ПАТ «Облтеплокомуненерго», ПАТ «Чернігівгаз», райдержадміністрації, виконавчі комітети міських рад Чернігова, Ніжина та Прилук.

У вересні 2016 року облдержадміністрацією проведено командно-штабне навчання з органами управління на тему «Дії органів управління та сил ланок функціональних та територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на хімічно небезпечному об'єкті». До навчання залучались: департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації; управління ДСНС у Чернігівській області; управління охорони здоров'я облдержадміністрації; Головне управління Національної поліції в Чернігівській області, райдержадміністрації; виконавчі комітети міських рад Чернігова, Ніжина та Прилук. Під час навчання відпрацьовувались питання стосовно дій органів управління щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення надзвичайних ситуацій на хімічно небезпечному об'єкті. Було уточнено плани дій та перевірено готовність органів управління і відповідних служб до дій під час ліквідації наслідків аварії на хімічно небезпечному об'єкті. Висновок: органи управління та сили, які залучалися до навчання, отримали практику у плануванні дій щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на хімічно небезпечному об'єкті.

У жовтні 2016 року облдержадміністрацією проведено командно-штабне навчання органів управління на тему «Дії органів та сил при загрозі і виникненні надзвичайних ситуацій на об'єктах життєзабезпечення в осінньо-зимовий період». До навчання залучались: департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації; управління ДСНС України у Чернігівській області; департамент житлово-комунального господарства облдержадміністрації; ПАТ «Чернігівобленерго», Чернігівська філія ПАТ «Укртелеком», ПАТ «Облтеплокомуненерго», ПАТ «Чернігівгаз», ДП «Чернігівський

облавтодор»; райдержадміністрації; виконавчі комітети міських рад Чернігова, Ніжина, Прилук та Новгород-Сіверського. Під час навчання відпрацьовувались питання стосовно дій органів управління щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій у разі виникнення аварії на об'єктах життєзабезпечення під час сильних морозів, снігопадів, хуртовин, на леді та ожеледиці. Було уточнено плани дій та перевірено готовність органів управління і відповідних служб до дій під час ліквідації наслідків несприятливих погодних умов та надзвичайних ситуацій на об'єктах життєзабезпечення. Висновок: Органи управління, які залучалися до навчання, отримали практику у плануванні дій щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах життєзабезпечення в осінньо-зимовий період.

У листопаді 2016 року облдержадміністрацією проведено тренування на тему «Організація пошуку і рятування рибалок в осінньо-зимовий період на водоймах області». До тренування залучались: Управління ДСНС України у Чернігівській області, Козелецька та Ріпкинська райдержадміністрації, Головне управління Національної поліції в Чернігівській області, Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, Чернігівська обласна рятувально-водолазна служба, Чернігівський прикордонний загін. Під час тренування відпрацьовувались дії органів управління аварійно-рятувальних служб за ввідними щодо організації пошуку і рятування рибалок на Київському водосховищі в районі бази відпочинку «Жемчужна» Козелецького району та на р. Дніпро в районі смт Радулів Ріпкинського району, яких було віднесено на крижині на територію Республіки Білорусь. Висновок: відповідні служби готові до виконання завдань щодо пошуку і рятування рибалок у весняний (зимовий) період на водоймах області.

Протягом навчального року в області працювало 22 державних вищих навчальних заклади. Важливу роль в питаннях підготовки студентів до дій в надзвичайних ситуаціях відіграло викладання предметів «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист». Навчальні програми з зазначених вище предметів виконані у повному обсязі. Під час проведення занять використовувались різноманітні форми активізації пізнавальної діяльності студентів. Протягом навчального року проводились засідання науково-методичної ради з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. В професійно-технічних та загальноосвітніх навчальних закладах реалізовувались програми і проекти, що сприяли формуванню здорового способу життя, викладались дисципліни «Основи здоров'я» та «Захист Вітчизни», які поєднують елементи знань про збереження і захист життя та зміцнення здоров'я. Навчальні програми виконані в повному обсязі.

У квітні та жовтні 2016 року в загальноосвітніх, професійно-технічних та дошкільних навчальних закладах області організовано проведення Тижня знань з основ безпеки життєдіяльності та Тижня безпеки дитини. У програмі Тижнів проведено відкриті уроки з питань безпеки життєдіяльності та профілактики травматизму невиробничого характеру із залученням фахівців державної служби з надзвичайних ситуацій, цільовий інструктаж з безпеки життєдіяльності, бесіди: «Правила електробезпеки», «Небезпечні ігри з вогнем», «Заходи пожежної безпеки», «Безпека в побуті», «Формула здорового способу життя», «Правила поведінки під час відпочинку біля річки», вікторини: «Вивчи правила, знай і пам'ятай», «Безпечне навколишнє середовище», «Обізнаний – озброєний», конкурс дитячих малюнків, відвідування дітьми підрозділів ДСНС. Одночасно з проведенням Тижнів було організовано День цивільного захисту, в програмі якого з дітьми відпрацьовувались практичні дії в умовах виникнення надзвичайних ситуацій та вміння надавати першу допомогу потерпілим.

У дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах обладнано та поновлено існуючі інформаційно-довідкові стенди та куточки з питань безпеки життєдіяльності. З метою проведення серед населення просвітницької роботи із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, пов'язаних з небезпечними інфекційними захворюваннями, масовими неінфекційними захворюваннями (отруєннями), відповідно до графіків, медичними працівниками лікувально-профілактичних закладів проводились лекції області в загальноосвітніх закладах та закладах охорони здоров'я. Проведено 483 лекції та 3972 бесіди. На офіційному сайті Управління ДСНС в області в розділі «Абетка безпеки» розміщені відповідні профілактичні матеріали з інструкціями населенню щодо дій у вищезазначених надзвичайних ситуаціях.

На сайтах РДА Чернігівської області розміщені матеріали: «Весняний авітаміноз-загроза здоров'ю», «Початок Великого посту», «Смачний та корисний березовий сік», «Обережно: кліщі». З метою висвітлення питань безпеки життєдіяльності, ознайомлення населення з правилами пожежної і техногенної безпеки, на каналах телебачення і радіомовлення створено цикли теле- і радіопередач. Розроблено тексти коротких застережень громадян по всім основним причинам надзвичайних подій, а також виготовлено 5 аудіо- і відеороликів. Дану соцрекламу надано до регіональних мас-медіа, а також у підпорядковані підрозділи Управління ДСНС України в області. Як результат, по регіональному, міському, районному радіо і телебаченню, гучномовним вузлам об'єктів, світлодіодним екранам м. Чернігова здійснюється періодична трансляція соціальної реклами з питань безпеки життєдіяльності.

Протягом року забезпечено контроль за проходженням керівним складом та іншими посадовими особами навчання з питань цивільного захисту та пожежної безпеки на територіальних курсах, навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. У 2016 році згідно плану комплектування навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Чернігівської області пройшли навчання 515 осіб (90,5% від річного плану), за контрактом – 917 осіб (105% від річного плану), за програмами навчання з питань пожежної безпеки 1605 осіб.

Протягом року згідно з план-графіком було заплановано проведення 2926 спеціальних об'єктових навчань з питань цивільного захисту, проведено – 2844. Підпорядкованими підрозділами надано 2718 звітів, 126 звітів надано обласними управліннями.

комплексних об'єктових навчань – 81 з 73 запланованих;

комплексних об'єктових тренувань – 1082 з 1148 запланованих;

об'єктових тренувань спеціалізованої служби, формувань ЦЗ – 250 з 269 запланованих;

протипожежних тренувань – 1276 з 1277 запланованих;

протиаварійних тренувань – 155 з 159 запланованих.

До складу сил реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру входять відповідні аварійно-технічні підрозділи та рятувальні служби місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і господарювання.

З метою проведення аварійно-відновлювальних (рятувальних) робіт на випадок виникнення надзвичайних ситуацій в області передбачено залучення відповідних служб, спеціалізованих формувань підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання, основні з них:

Аварійно-рятувальні служби:

На території області існує 10 аварійно-рятувальних служб (АРС), а саме:

- Аварійно-рятувальний загін спеціального призначення УДСНС України у Чернігівській області (м. Чернігів);

-1 ДПРЗ УДСНС України у Чернігівській області (м. Чернігів);

- 2 ДПРЗ УДСНС України у Чернігівській області (м. Корюківка);

-3 ДПРЗ УДСНС України у Чернігівській області (м. Прилуки);

-4 ДПРЗ УДСНС України у Чернігівській області (м. Ніжин);

- Спеціальний аварійно-рятувальний загін ОРС ДСНС України;

- 8 навчальний центр Держслужби спецтранспорту;

- Відділення ліквідації нафтогазових фонтанів м. Ніжин АРЗ СП УДСНС України у Полтавській області;

- СГС Гнідинцівського ГПЗ ПАТ «Укрнафта»;

- Чернігівська обласна водолазно-рятувальна служба.

Сили ДСНС України:

- Ніжинський спеціальний авіаційний загін оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (здійснення повітряної хімічної та радіаційної розвідки, проведення аварійно-рятувальних робіт в осередках надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж, аерофотозйомка місцевості та об'єктів господарювання, транспортування постраждалих і вантажів).

- пожежно-рятувальні підрозділи Управління ДСНС України у Чернігівській області. Всього: 2175 чол. особового складу, 235 одиниць техніки.

Розпорядженням голови Чернігівської обласної державної адміністрації від 25.11.2015 № 675 «Про спеціалізовані служби цивільного захисту територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ Чернігівської області» створено територіальні спеціалізовані служби цивільного захисту регіонального рівня шляхом об'єднання територіальних спеціалізованих служб місцевого рівня:

Спеціалізована служба із захисту сільськогосподарських тварин і рослин, до складу якої увійшли: Департамент агропромислового розвитку облдержадміністрації, Головне управління ветеринарної медицини в Чернігівській області, Державна фітосанітарна інспекція Чернігівської області (Чернігівфітоінспекція), Чернігівське обласне управління лісового і мисливського господарства в області, суб'єкти господарювання сільськогосподарського спрямування). Всього: 1303 чол. особового складу, 256 одиниць техніки.

Спеціалізована служба енергетики, до складу якої увійшли: Департамент житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та інфраструктури облдержадміністрації, ПАТ «Чернігівобленерго», суб'єкти господарювання паливно-енергетичного комплексу. Всього: 1148 чол. особового складу, 461 одиниця техніки.

Комунально-технічна спеціалізована служба, до складу якої увійшли: Департамент житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та інфраструктури облдержадміністрації, ПАТ «Чернігівгаз», ПАТ «Чернігівоблтеплокомуненерго», суб'єкти господарювання житлово-комунального господарства. Всього: 1182 чол. особового складу, 269 одиниць техніки.

Інженерна спеціалізована служба, до складу якої увійшли: Управління капітального будівництва облдержадміністрації, Управління містобудування та архітектури облдержадміністрації, суб'єкти господарювання дорожньо-будівельного та дорожньо-експлуатаційного спрямування і які проводять будівельну діяльність. Всього: 46 чол. особового складу, 21 одиниця техніки.

Спеціалізована служба торгівлі, харчування та матеріального забезпечення, до складу якої увійшли: Департамент економічного розвитку облдержадміністрації, Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, суб'єкти господарювання у сфері торгівлі, харчування та матеріального забезпечення, що здійснюють виробництво та постачання будівельних матеріалів, робочого інвентарю і спеціального одягу, засобів радіаційного та хімічного захисту, засобів і послуг зв'язку, медико-санітарного майна, дегазаційних, пально-мастильних та інших матеріалів, питної води, продовольства та речового майна.

Медична спеціалізована служба, до складу якої увійшли: Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, Головне управління Держсанепідемслужби в Чернігівській області, лікувальні та лікувально-профілактичні заклади і установи, суб'єкти господарювання, що здійснюють виробництво та постачання фармацевтичних і лікувальних засобів. Всього: 1476 чол. особового складу, 434 одиниці техніки.

Спеціалізована служба транспортного та технічного забезпечення, до складу якої увійшли: Управління промисловості, транспорту та зв'язку облдержадміністрації, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи державних суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сфері автомобільних, залізничних, річкових перевезень; ремонту, технічного обслуговування автомобільної, інженерної та спеціальної техніки і засобів, суб'єкти господарювання, що провадять діяльність у сфері автомобільних, залізничних, річкових перевезень; ремонту, технічного обслуговування автомобільної, інженерної та спеціальної техніки і засобів. Всього: 848 чол. особового складу, 309 одиниць техніки.

Спеціалізована служба зв'язку і оповіщення, до складу якої увійшли: Управління промисловості, транспорту та зв'язку облдержадміністрації, Департамент з питань цивільного захисту та оборонної роботи облдержадміністрації, Управління ДСНС України у Чернігівській області, Головне Управління Національної поліції в Чернігівській області, Чернігівська філія ПАТ «Укртелеком», Чернігівська обласна державна телерадіокомпанія, Чернігівська філія Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення. Всього: 498 чол.

особового  
61 одиниця техніки.

складу,

Спеціалізована служба охорони громадського порядку, до складу якої увійшли: Головне Управління Національної поліції в Чернігівській області, охоронні підрозділи, служби. Всього: 1366 чол. особового складу, 153 одиниці техніки.

Протипожежна спеціалізована служба, до складу якої увійшли: Управління ДСНС України в Чернігівській області. Всього: 1508 чол. особового складу, 203 одиниці техніки.

Територіальна автоматизована система централізованого оповіщення «Сигнал-ВО» дозволяє доводити до населення інформацію про загрозу та виникнення НС, постійно інформувати його про наявну обстановку та своєчасно здійснювати оповіщення керівного складу органів цивільного захисту і членів постійних комісій з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій.

Постійно, згідно графіків проводилися перевірки технічного стану засобів оповіщення і зв'язку цивільного захисту міст та районів області, зокрема:

- проведено 360 щоденних і 12 щомісячних технічних перевірок;
- прийнято та передано 25 учбово-тренувальних сигналів по системі «Габардин».

#### *Висновки*

Територіальні підсистеми ЄДС ЦЗ створено, системи готові до виконання завдань за призначенням.

Проблені питання:

територіальні підсистеми ЄДС ЦЗ потребують вдосконалення із врахуванням змін, що відбуваються у територіальному устрої держави та створення спроможних громад та дерегуляції;

техніка територіальних підсистем ЄДС ЦЗ знаходиться в експлуатації понад 10 років, а в деяких випадках понад 25 років. Враховуючи тривалі терміни експлуатації, техніка потребує оновлення.;

підприємства, установи та організації, що залучаються до ліквідації НС мають різні форми власності, тому виникають протиріччя під час укладанні договорів про надання послуг.

Шляхи вирішення:

під час створення спроможних громад (добровільного об'єднання територіальних громад) планувати та вживати заходи щодо забезпечення функціонування територіальних підсистем ЄДС ЦЗ;

здійснювати відповідне планування та вживання заходів, спрямованих на оновлення техніки територіальних підсистем ЄДС ЦЗ;

керівникам територіальних підсистем ЄДС ЦЗ необхідно враховувати вимоги чинного законодавства та форми власності підприємств, установ та організацій, що плануються залучати до ліквідації НС, під час укладання з ними договорів про надання відповідних послуг.

## **5.2 Сили цивільного захисту, склад, основні завдання та стан їх виконання**

До складу сил цивільного захисту у 2016 році входили відповідні аварійно-рятувальні служби та підрозділи центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності і господарювання, а саме:

оперативно-рятувальна служба цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій, до складу якої входять сили центрального та територіального підпорядкування;

воєнізовані гірничорятувальні служби Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

Казенне підприємство «Морська пошуково-рятувальна служба» Міністерства інфраструктури;

державні аварійно-рятувальні формування міністерств та інших центральних органів виконавчої влади;

державні аварійно-відновлювальні формування центральних органів виконавчої влади:

відновлювальні потяги Укрзалізниці;  
 ВП «Аварійно-технічний центр» ДП НАЕК «Енергоатом» Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

аварійно-відновлювальні бригади нафтогазової та нафтопереробної промисловості Міністерства енергетики та вугільної промисловості;

державні аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств з обслуговування автодоріг, об'єктів електрозв'язку, електроенергетики, трубопровідного транспорту, комунального господарства, водного господарства:

аварійно-ремонтні бригади у складі підприємств Міністерства інфраструктури, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Державного агентства водних ресурсів;

пожежні поїзди Державної адміністрації залізничного транспорту Міністерства інфраструктури;

лісові пожежні станції лісгосподарських підприємств Державного агентства лісових ресурсів;

добровільні пожежні дружини і команди на підприємствах;

сільські протипожежні команди;

військові частини у випадках, передбачених законодавством.

Основою сил цивільного захисту є Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій (далі-ОРС ЦЗ), яка складається з органів управління, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення центрального підпорядкування, спеціальних авіаційних та інших формувань, державних пожежно-рятувальних підрозділів, навчальних центрів, формувань та підрозділів забезпечення, дислокація яких охоплює всю територію держави до району включно і забезпечує оперативне реагування на надзвичайні ситуації та пожежі.

Ці формування складаються із:

981 пожежно-рятувального підрозділу, основним завданням якого є гасіння пожеж та проведення першочергових рятувальних робіт, штатна чисельність яких складає понад 34 тис. осіб;

25 аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення (загонів технічної служби), основним завданням яких є проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у межах регіону, штатна чисельність яких становить понад 6 тис. осіб.

Формування ОРС ЦЗ центрального підпорядкування, основним завданням яких є проведення комплексу аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт із запобігання надзвичайним ситуаціям регіонального і державного рівнів та ліквідації їх наслідків у взаємодії із формуваннями територіальних органів ДСНС, штатна чисельність яких складає понад 4 тис. осіб.

До формувань ОРС ЦЗ центрального підпорядкування належить:

Міжрегіональний центр швидкого реагування ДСНС України (м. Ромни);

1-й Спеціальний центр швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України (м. Київ);

2-й Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС України (м. Дрогобич);

3-й Спеціальний центр швидкого реагування ДСНС України (с. Жеребкове);

Навчальний центр ОРС ЦЗ ДСНС України (м. Мерефа);

Спеціальний центр швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС України (м. Київ);

Спеціальний авіаційний загін ОРС ЦЗ ДСНС України (м. Ніжин);

Державний воєнізований гірничорятувальний (аварійно-рятувальний) загін ДСНС України (м. Кривий Ріг);

Державне підприємство «Мобільний рятувальний центр ДСНС України» (смт. Козин, Київська область).

Пожежно-рятувальні підрозділи, аварійно-рятувальні загони спеціального призначення, аварійно-рятувальні формування центрального підпорядкування здійснюють гасіння пожеж, виконують завдання щодо захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного, природного і військового характеру, ліквідації їх наслідків, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, у тому числі на хімічно небезпечних об'єктах, аварій на виробництві та транспорті; евакуації населення з районів (місць), зон можливого впливу наслідків надзвичайних ситуацій і розміщення його у безпечних районах (місцях) у разі виникнення безпосередньої загрози життю та заподіяння шкоди здоров'ю, надання їм допомоги; проведення робіт (у тому числі великомасштабних та довготривалих) з виявлення, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів, що залишились на території України (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), виконання спеціальних вибухових робіт, проведення розмінування територій інших держав; участь у заходах щодо антитерористичної діяльності, а також у міжнародних рятувальних та гуманітарних операціях.

Для виконання специфічних завдань у складі аварійно-рятувальних формувань функціонують спеціальні підрозділи, а саме:

гірничорятувальні підрозділи – для проведення пошуково-рятувальних та інших невідкладних робіт у підземних спорудах, аварійно-рятувального обслуговування потенційно небезпечних об'єктів;

підрозділи з пошуку і порятунку туристів – для пошуку і рятування туристів у гірських районах, аварійно-рятувального обслуговування туристичних маршрутів;

водолазно-рятувальні підрозділи – для пошуку та порятунку людей на водних об'єктах, а також координації дій сил під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на воді;

кінологічні підрозділи – для пошуку постраждалих під час надзвичайних ситуацій (небезпечних подій) в умовах зруйнованих будівель та у природному середовищі;

піротехнічні підрозділи – для проведення очищення території України від вибухонебезпечних предметів та здійснення заходів з гуманітарного розмінування;

підрозділи радіаційного, хімічного та біологічного захисту – для проведення розвідки зони радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження, прогнозування можливого поширення та зростання масштабів і наслідків надзвичайної ситуації, проведення санітарної обробки людей та спеціальної обробки спорядження, техніки, будівель і території, які зазнали радіоактивного, хімічного забруднення або біологічного зараження.

Всього в державі створено та функціонують 466 аварійно-рятувальних служб. З них 373 державні, 52 комунальні та 41 об'єктова.

Протягом 2016 року територіальними органами ДСНС України відповідно до їх звітів перевірено усі функціонуючі аварійно-рятувальні служби.

За результатами перевірок готовими до дій за призначенням визнано 143 аварійно-рятувальних служб. 250 аварійно-рятувальних служб визнано обмежено готовими до дій за призначенням та 73 – не готовою.

З кращого боку відмічаються державні аварійно-рятувальні служби сфери управління ДСНС України та інших центральних органів виконавчої влади і об'єктові аварійно-рятувальні підрозділи.

Разом з цим, потребує суттєвого покращення організація діяльності переважної більшості комунальних аварійно-рятувальних служб та аварійно-рятувальних служб громадських організацій. Основною проблемою є недостатнє фінансування зазначених підрозділів, що негативно відображається на рівні оснащення спеціальним обладнанням та укомплектованістю професійними рятувальниками. Так, близько 60% техніки та оснащення вищезазначених аварійно-рятувальних служб вичерпало свій нормативний строк експлуатації. Потребують приведення у відповідність до Кодексу цивільного захисту України та підзаконних актів на його виконання організаційні, розпорядчі та плануючі документи аварійно-рятувальних служб. Організація та здійснення комунальними службами аварійно-рятувального обслуговування об'єктів та території здійснюється із порушенням встановлених вимог тощо.

Зазначені аварійно-рятувальні служби укомплектовані рятувальниками відповідно до штатних розписів на 92%. Разом з цим відсоток атестованих рятувальників аварійно-рятувальних служб становить лише 90%, що у свою чергу негативно впливає на готовність аварійно-рятувальних служб до дій за призначенням.

Потребує покращення робота щодо проведення атестації аварійно-рятувальних служб. Так, на сьогодні атестовано лише 85% від існуючих аварійно-рятувальних служб. З кращого боку слід відмітити організацію роботи у цьому напрямку у Волинській, Житомирській, Київській, Кіровоградській, Рівненській областях, де атестовано 100% аварійно-рятувальних служб. Потребує покращення стан справ у зазначеному напрямку у Дніпропетровській, Одеській, Полтавській та Херсонській областях, де відсоток атестованих аварійно-рятувальних служб складає лише 73-76%. У Херсонській області цей показник складає всього 36%.

Середньодержавний показник стану аварійно-рятувального обслуговування об'єктів та територій складає 72% та 47% відповідно. У той же час у Сумській області обслуговується лише 52,5% об'єктів, Херсонській 50%, Черкаській 50,2% областях та місті Києві 57,6%.

Загальна тривалість ліквідації аварій і аварійних ситуацій у 2016 році склала 1094,1 годин, середня тривалість ліквідації однієї допущеної аварії або аварійної ситуації склала 60,78 години.

Трудомісткість робіт з ліквідації аварій склала 24777,2 люд/год, у тому числі з використанням респіраторів – 2914,9 люд/год. Середня трудомісткість ліквідації однієї допущеної аварії або аварійної ситуації склала 1376,5 люд/год.

Загальна вартість врятованих матеріальних цінностей під час ліквідації аварій і аварійних ситуацій склала біля 712,76 млн грн.

Загальний економічний збиток підприємств від аварій і аварійних ситуацій склав 77,5 млн грн. Збитки підприємств від допущених аварій і аварійних ситуацій склала 71,96 млн грн.

За 2016 рік на шахтах було виконано 54 «технічні» роботи із застосуванням засобів захисту органів дихання, інших технічних засобів, що знаходяться на оснащенні підрозділів ДВГРС. Трудомісткість їх склала 10965,6 люд/год, з яких 492 люд/год – у респіраторах, розгазовано 19542 метрів гірничих виробок.

За 2016 рік кількість людей, виведених та евакуйованих при аваріях і аварійних ситуаціях відділеннями ДВГРС та членами ДГК склала 1918 людей, у тому числі, виведено з зони ураження – 462, евакуйовано без ознак життя – 25.

Кількість потерпілих, яким надавалась медична допомога робітниками ДВГРС – 668 людей, у тому числі, у підземних умовах – 72, при аваріях і аварійних ситуаціях – 17.

У 2016 році, на обслуговуваних підприємствах були ліквідовані 18 аварій та аварійних ситуацій.

До найбільш крупних можна віднести ліквідацію ендегенних пожеж на ВП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля», що сталася 14.01.2016 у виробленому просторі 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів (7162 чол./год) і ОП «Шахта Привольнянська» ПАТ «Лисичанськвугілля», що сталася 28.05.2016 року в магістральнім ухилі пласта  $k_8$  горизонту 450 метрів (7038 чол./год), ліквідацію наслідків вибуху на ПАТ «Шахтоуправління «Покровське», що відбувся 25.08.2016 року в 7 південній «біс» лаві блоку № 10 (3473 чол./год) і 24.09.2016 року в виробках 1 південної «біс» лави центральної панелі блоку № 8 (4822 чол./год).

На ВП «Шахта ім. Д.Ф. Мельникова» ПАТ «Лисичанськвугілля» ендегенна пожежа сталася 14.01.2016 року у виробленому просторі 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів, доступ до осередку пожежі був відсутній. Основними напрямками ліквідації аварії були подача вогнегасних речовин у вироблений простір і подача піщано-глиняного розчину з метою тампонажу виробленого простору. Пробурити свердловини проектної довжини із-за відсутності необхідного обладнання підприємству не вдалося, внаслідок чого дільниця 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 730-820 метрів була ізольований трьома вибухостійкими перемичками в межах дільниці. До причин пожежі можна віднести такі фактори: самозаймання вугілля у дальньої стінки монтажного ходка 122 північної лави



пласта  $k_8^H$  горизонту 820 метрів, просування очисного забою 122 північної лави пласта  $k_8^H$  горизонту 820 метрів в грудні 2015 року на 14 метрів, при належному не менше 50 метрів відповідно до розроблених заходів; відсутність з 01.01.2016 року контролю за початковими ознаками самозаймання.

### 5.3 Авіація ДСНС України

Одним із основних завдань ДСНС України є координація проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт авіаційними силами і засобами ДСНС України, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій усіх форм власності.

Авіація ДСНС України – мобільна складова аварійно-рятувальних сил, призначена для вирішення спеціальних завдань з прогнозування, попередження та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайних ситуацій та участі в міжнародних рятувальних і гуманітарних операціях.

Органом з підготовки та застосування авіаційних сил і засобів ДСНС України, реалізації державної політики щодо функціонування системи авіаційного пошуку і рятування в Україні є Управління авіації та авіаційного пошуку і рятування ДСНС України.

Управління авіації та авіаційного пошуку і рятування відповідно до покладених завдань здійснює функції щодо координації і контролю за діяльністю Спеціального авіаційного загону (м. Ніжин, Чернігівська область), Головного авіаційного координаційного центру пошуку і рятування та Науково-дослідного центру авіації Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту.

Оснащення авіації ДСНС України повітряними суднами наведено у таблиці 5.3.1.

Таблиця 5.3.1.

№ з/п	Тип ПС	Кількість АТ				
		Штат	Список	Не комплект	Справність	Позаштатні
1	Ан-32П	4	4	-	3	-
2	Ан-30	3	2	1	-	-
3	Ан-26	4	3	1	1	-
Усього літаків		11	9	2	4	-
4	Мі-8 (Т,МТ), Мі-9	14	7	7	3	-
5	ЄС-145 (Єврокоптер)	2	2	-	2	-
6	Мі-2	-	-	-	-	9
Усього вертольотів		-	9	7	5	-
Разом ПС:		27	18	9	9 (50%)	

#### 5.3.1 Організація та стан авіаційного пошуку і рятування в авіаційному районі пошуку і рятування України

ДСНС для забезпечення авіаційного пошуку і рятування в авіаційному районі пошуку і рятування України організовано функціонування системи авіаційного пошуку і рятування (далі – система АПР).

До системи АПР входять органи управління, сили та засоби, що є складовими єдиної державної системи цивільного захисту (далі – ЄДСЦЗ), Національної системи пошуку і рятування на морі (далі – НСПРМ), єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування (далі – ЄСПАРПР).

Структурно-функціональна схема системи авіаційного пошуку і рятування України наведена у Додатку 1.

Системою авіаційного пошуку і рятування було забезпечено реагування на 15 аварійних ситуацій з повітряними суднами, з них 1 катастрофа, 6 аварій та 8 інцидентів, у яких загинула 1 особа та врятовано 10 осіб, з них травмовано 6 осіб (у 2015 році – 24 аварійні ситуації з повітряними суднами, з них 6 катастроф, 3 аварії та 15 інцидентів, у яких загинуло 7 осіб та 6 осіб отримали травми різного ступеня тяжкості).

ДСНС відповідно до повноважень здійснювала заходи щодо залучення авіаційних пошуково-рятувальних сил і засобів до несення чергування та проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування.

Забезпечено чергування 6-ти пошуково-рятувальних повітряних суден суб'єктів ЄСПАРП на аеродромах:

- «Ужгород» вертоліт Мі-8 - ДСНС України;
- «Харків» вертоліт Мі-8 - ДСНС України;
- «Ніжин» вертоліт Мі-8 (ЕС-145), Ан-32 (Ан-26) - ДСНС України;
- «Одеса» літак АН-32(вертоліт Мі-8) - ДСНС України;
- «Новий Калинів» вертоліт Мі-8 - ЗС України.

Схема організації чергування пошуково-рятувальних повітряних суден у 2016 році наведена у Додатку 2.

У 2016 році ДСНС спільно з органами управління системи АПР розроблено:

розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2017 року, № 990р «Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі авіаційного пошуку і рятування»;

проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до Порядку залучення пошуково-рятувальних сил і засобів до проведення робіт з пошуку і рятування, відшкодування витрат, пов'язаних з їх проведенням»;

плани заходів на випадок виникнення аварійної ситуації з повітряним судном в авіаційному районі пошуку і рятування України та у підрайонах пошуку і рятування;

плани реагування на надзвичайні ситуації (далі – НС), пов'язані з авіаційною подією у областях України;

планів взаємодії ГАКЦПР та АДЦПР з органами управління системи АПР на державному та регіональному рівнях.

ДСНСна виконання Плану основних заходів цивільного захисту на 2016 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2016 р. № 269-р, організовано та забезпечено проведення:

міжвідомчої наради з представниками системи авіаційного пошуку і рятування щодо підсумків роботи у 2016 році (8 грудня 2016 року);

цільових перевірок аеродромів (аеропортів) з питань організації пошуково-рятувального забезпечення польотів повітряних суден державної та цивільної авіації з тренуванням органів управління, сил і засобів системи авіаційного пошуку і рятування:

аеродрому «Олександрія» військової частини 2269 Національної гвардії України (квітень 2016 року);

аеродрому "Івано-Франківськ" спільного використання військовою частиною А1349 Повітряних Сил Збройних Сил та "Міжнародним аеропортом "Івано-Франківськ" ТОВ "Скорзонера" (червень 2016 року).

Під час перевірок ДСНС спільно з іншими органами виконавчої влади організовано практичне тренування системи авіаційного пошуку і рятування із залученням:

органів управління та ПРСЗ територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту в області відповідно до Плану реагування на надзвичайну ситуацію, пов'язану з авіаційною подією, у відповідній області;

органів управління та пошуково-рятувальних повітряних суден єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування.

Досвід набутий під час тренувань органів управління, сил і засобів системи авіаційного пошуку і рятування використовується ДСНС для подальшого розвитку теорії і практики функціонування системи авіаційного пошуку і рятування України, удосконалення нормативно-правових актів у сфері авіаційного пошуку і рятування.

Для підготовки керівників та персоналу органів управління системи АПР ДСНС розроблено та встановленим порядком затверджено нову програму підвищення кваліфікації фахівців системи авіаційного пошуку і рятування на базі Інституту Державного управління у сфері цивільного захисту та проведено підвищення кваліфікацію спеціалістів ДСНС.

**Проблемні питання щодо функціонування системи АПР.**

Рівень організації і проведення авіаційного пошуку і рятування в авіаційному районі пошуку і рятування України в акваторії Чорного та Азовського морів потребує вжиття невідкладних заходів щодо створення та забезпечення сталого функціонування Національної системи пошуку і рятування на морі.

Авіаційна складова системи авіаційного пошуку і рятування обмежена по своїм можливостям у зв'язку із недостатньою кількістю пошуково-рятувальних ПС, що залучаються до чергування та виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування через:

обмежене фінансування бюджетної програми „Авіаційні роботи з пошуку і рятування» (КПКВ 1006050) для виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування;

**Довідково:**

*На 2016 рік за зазначеною бюджетною програмою виділено кошти за КЕКВ 2240 (оплата договорів) у сумі 2 212,5 грн., при потребі – 15 737,4 тис. гривень*

обмежені можливості суб'єктів ЄСПАРПР щодо виділення спеціальних пошуково-рятувальних повітряних суден.

**Довідково:**

*На цей час в авіаційному районі пошуку і рятування України організовано та забезпечено на договірних засадах цілодобове чергування 6-ти пошуково-рятувальних ПС (5-ти ДСНС та 1-го Міноборони).*

*Відповідно до рекомендацій ІКАО у авіаційному районі пошуку і рятування України необхідно утримувати в режимі цілодобового чергування 12 пошуково-рятувальних вертольотів та 2 літаки.*

### **5.3.2 Стан авіаційного забезпечення заходів цивільного захисту**

Виконання плану льотної підготовки за 2016 рік.

Загальний наліт авіації ДСНС України станом на 31.12.2016 року складає:

810 годин 23 хвилини (41,4%) при плані на рік 1955 годин 35 хвилин, із них вночі: 216 годин (31,2%) при плані 691 година 31 хвилини.

За планом навчально-тренувальних польотів виконано 59 льотних змін з нальотом 491 години (42%) при плані 1167 годин 50 хвилин, із них вночі – 149 годин 35 хвилин (39%) при плані 382 години 15 хвилин.

На перевезення мобільних оперативних груп у райони надзвичайної ситуації виконано 17 годин 12 хвилин.

На спеціальні завдання виконано 302 години.

Середній наліт на льотчика склав:

на літаках (льотчиків – 11) – 23 години 33 хвилини; на вертольотах (льотчиків – 25) – 22 години 03 хвилини.

За звітний період у САЗ обліковано: 1 серйозний інцидент і 8 інцидентів.

Середній наліт на один інцидент – 90 годин.

#### **Виконання основних заходів**

Відповідно до Плану підготовки САЗ до дій за призначенням 10 березня 2016 року проведено тренування екіпажів вертольота Мі-8МТ з відновлення льотних навичок щодо виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування над морем (виконано 9 польотів, наліт – 02 годин 11 хвилин, відновлено 5 екіпажів до польотів над морем).

Проведення практичних зборів з підготовки екіпажів до виконання авіаційних робіт з гасіння лісових пожеж:

у період з 11 по 21 квітня 2016 року на аеродромі «Ніжин» були проведені практичні збори з підготовки екіпажів на літаках Ан-32П та вертольотах Мі-8МТ з ВЗП-5 до виконання авіаційних робіт з гасіння лісових пожеж у рівнинній місцевості.

Виконано: 101 політ з нальотом 46 годин 32 хвилини, із них –

на літаках Ан-32П підготовлено 8 екіпажів, виконано 36 польотів на пожежогасіння (36 зливів води), наліт – 08 годин 25 хвилин.

на вертольотах Мі-8МТ підготовлено 18 екіпажів, виконано 65 польотів на пожежогасіння (78 зливів води), наліт – 25 годин 35 хвилин.

Проведено тренування органів управління, сил і засобів системи авіаційного пошуку і рятування під час проведення цільової перевірки аеродрому «Олександрія» з питань

організації ПРЗ польотів ПС державної авіації (06.04.2016 року), виконано 3 польоти з нальотом 5 годин 40 хвилин.

Проведення методичних зборів з підготовки та підвищення кваліфікації авіаційних рятувальників, спеціалістів ПР і ПДС, інструкторів ПДП до виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування (15.02 по 12.03.2016 року).

Проведення спеціального навчання на полігоні ДП «Мобільний рятувальний центр ДСНС України» (16.09.2016) щодо демонстрації можливостей пожежно-рятувальних сил під час проведення операцій з ліквідації надзвичайних ситуацій, запланованого до відзначення 20-ї річниці утворення ДСНС та професійного свята – Дня рятувальника 17 вересня 2016 року (чотири екіпажі літаків Ан-32П, вертольотів Мі-8МТ та ЄС-145).

Проведення практичних зборів з підготовки екіпажів та авіаційних рятувальників на літаку Ан-32П та вертольоті Мі-8МТ до виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування над морем (з 19 по 30.09.2016 на базі аеропорту «Одеса» (Шкільний).

За підсумками проведення зборів виконано:

7 льотних змін з загальним нальотом 42 годин 25 хвилин (170 польотів);

14 польотів на відпрацювання радіотехнічного та візуального пошуку об'єктів на морі (6 польотів Ан-32П, 8 польотів Мі-8МТ);

12 польотів на десантування РПДГ на водну поверхню (6 польотів Ан-32П, 6 польотів Мі-8МТ);

38 стрибків з парашутом на воду, з них 28 стрибків з літака Ан-32П, 10 стрибків з вертольота Мі-8МТ;

129 штурмових десантувань РПДГ на воду;

29 десантувань на воду за допомогою СП-Р;

167 евакуацій з води рятувальника на шнурі СП-Р;

29 евакуацій з води на лебідці ЛПГ-150.

Проведення тренування чергових сил в аеропортах «Ужгород» та «Одеса» з відновлення та підтримання навичок льотного складу у виконанні польотів над морем та гірській місцевості.

Під час виконання перельотів проведено 28 радіотренувань з наземними силами підрозділів ГУ (У) ДСНС України в областях.

За звітний період системою авіаційного пошуку і рятування було забезпечено реагування на 4 аварійні ситуації з повітряними суднами.

Протягом 2016 року чергові повітряні судна 109 разів приводились у вищі ступені готовності та 8 разів виконували авіаційні роботи з пошуку і рятування.

**Екіпажі повітряних суден у 2016 році брали участь у виконанні:**

авіаційних робіт з пошуку і рятування зниклих рибалок в акваторії Чорного моря (14-15.03.2016 року), виконано 3 польоти з нальотом 4 години 23 хвилини;

авіаційних робіт з пошуку і рятування зниклих рибалок в районі с. Приморське Каланчацького району Херсонської області (14-15.03.2016 року). Виконано - 2 польоти, наліт 06 годин 52 хвилини;

авіаційних робіт з пошуку і рятування зниклих рибалок в районі с. Приморськ (10.04.2016 року). Виконано - 3 польоти, наліт 05 годин 15 хвилин;

санітарного рейсу з перевезення тяжкохворого з м. Охтирка до м. Харків (24.05.2016 року). Виконано – 3 польоти, наліт 03 години 20 хвилин;

гасіння пожежі на території Грибовицького сміттєзвалища Львівської області у період з 08 по 09 червня 2016 року. Виконано: польотів – 59, наліт – 13 годин 52 хвилини, зливів – 54;

гасіння лісових пожеж у Чернігівській та Київській областях у період з 15 по 18 липня 2016 року. Виконано: польотів – 61, наліт – 73 години 23 хвилини, зливів – 190;

гасіння лісових пожеж у Київській області (н.п. Прип'ять, Янів) 29 липня 2016 року. Виконано: польотів – 3, наліт – 04 години 20 хвилин, зливів – 11.

Загальний наліт на гасінні пожеж склав – 123 польоти, наліт – 91 година 35 хвилин, виконано зливів – 255;

гасінні лісових пожеж в Державі Ізраїль (25-26.11.2016 року). Виконано: польотів – 8, наліт – 08 години 05 хвилин, зливів – 8.

Усього екіпажами на гасіння лісових пожеж за 2016 рік виконано: польотів – 147, наліт – 88.37, зливів – 223, скинуто води – 1118,5 тонни.

Перевезення мобільних оперативних груп ДСНС України до місця надзвичайної ситуації (виконано 19 польотів, наліт – 17 годин 12 хвилин).

До виконання завдань за планом авіаційного забезпечення в рамках проведення АТО у 2016 році екіпажі повітряних суден САЗ не залучалися.

### Перспективи розвитку авіації ДСНС України

Пріоритетними завданнями на 2017 рік вважати вдосконалення підготовки льотних екіпажів, авіаційних рятувальників та інженерно-технічного складу САЗ на літаках Ан-32П і вертольотах Мі-8МТ до гасіння лісових пожеж з повітря, десантування авіаційних рятувальників та вантажів з літака Ан-32П на сушу і водну поверхню, підготовку екіпажів на літаках Ан-26 та Ан-32П до польотів за міжнародними повітряними лініями, підготовку екіпажів на вертольотах ЄС-145 «Єврокоптер» та літаках Ан-26, Ан-32П до медичної евакуації хворих та постраждалих як в Україні, так і за її межами.

Шляхи вдосконалення та подальшого розвитку авіації ДСНС України:

поповнення парку повітряних суден авіації ДСНС України літаками та вертольотами з меншими експлуатаційними витратами та сучасним обладнанням, з урахуванням міжнародних стандартів, що дозволить якісно виконувати авіаційне забезпечення завдань ДСНС України;

підтримання справності наявної авіаційної техніки шляхом виконання капітально-відновлювального ремонту авіаційної техніки на АРЗ України;

закупівля модернізованих повітряних суден вітчизняного виробництва для виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування та гасіння лісових пожеж;

придбання вертольотів категорії «А» обладнаних медичним устаткуванням для надання допомоги населенню в невідкладних та екстремальних ситуаціях (перевезення хворих та постраждалих);

закупівля та оснащення вертольотів Мі-8 водозливними пристроями (ВЗП-5) для ефективного виконання авіаційних робіт з гасіння лісових пожеж;

підвищення рівня професійної підготовки (майстерності) екіпажів та авіаційних рятувальників для виконання авіаційних робіт з пошуку і рятування та аварійно-рятувальних робіт під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру в регіонах України та за її межами.

Пунктом 26 додатку 2 до Загальнодержавної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2013-2017 роки, затвердженої Законом України від 7 червня 2012 року № 4909-VI, передбачено проведення технічного переоснащення авіаційних підрозділів ДСНС України (закупівля 12 повітряних суден на загальну суму 909,4 млн гривень), а саме:

Таблиця 5.3.2

Кількість	Всього	2013	2014	2015	2016	2017	закупівля авіаційної техніки, у тому числі:	Всього, млн грн	2013	2014	2015	2016	2017
одиниць	1				1		літаків типу Ан-74	148				148	
-«-	3		1	1		1	пошуково-рятувальних вертольотів типу Мі-8МТВ (Мі-171)	206,4		68,8	68,8		68,8
-«-	4	2	1	1			вертольотів типу Ка-32П (пожежний варіант)	318	159	79,5	79,5		
-«-	3	2	1				легких вертольотів класу "А" (ЄС-145) (медико- рятувальний варіант)	237	158	79			

Але протягом 2013-2016 років фінансування зазначених заходів не проводилось і як наслідок – закупівлю нової авіаційної техніки не здійснено.

Для оновлення парку вертольотів розглядається можливість придбання вертольота Мі-8МСБ у варіанті, що дозволить виконувати завдання з гасіння пожеж та проведення рятувальних робіт з використанням бортової лебідки.

Рішенням РНБО передбачено надання у 2017 році державних гарантій суб'єктам господарювання – резидентам України за кредитами (позиками), що залучаються для фінансування програми переоснащення авіації ДСНС у сумі 100 млн гривень.

На утримання авіаційної техніки у справному стані протягом 2017 року передбачено 5 млн гривень. Потреба складає 58 млн грн (необхідно виконати капітальний ремонт вертольота, 4 авіаційних двигунів, закупити 2 комплекти лопатів несучого та рульового гвинтів на вертольоти типу Мі-8). Здійснюються заходи щодо виділення 53 млн грн з резервного фонду Державного бюджету України.

## Структурно-функціональна схема системи авіаційного пошуку і рятування України



Додаток 1

### Схема організації чергування авіаційних пошуково-рятувальних повітряних суден у 2016 році

